

RÀDIO WEB. LA RÀDIO A INTERNET. BLOCS TEMÀTICS.

1. Història i evolució.	Pàg. 2
2. La tecnologia radiofònica.	Pàg. 7
3. Les emissores de radiodifusió.	Pàg. 17
4. El llenguatge radiofònic.	Pàg. 23
5. Els gèneres radiofònics.	Pàg. 28
6. La producció radiofònica.	Pàg. 33
7. La ràdio digital.	Pàg. 47
8. La ràdio a Internet. El servei XTEC Ràdio.	Pàg. 53
9. La ràdio a l'escola i a l'institut.	Pàg. 57
10. Vocabulari radiofònic.	Pàg. 67

A cadascun d'aquests blocs trobem

- La informació, extreta del dossier del docent, que apareixerà en pantalla al moment de clicar cadascun dels blocs.
- Les qüestions del POSA'T A PROVA.
- Les ACTIVITATS D'APRENENTATGE. (85)
- Els RECURSOS.
- L'AVALUA'T.

1. HISTÒRIA I EVOLUCIÓ.

- Què és la ràdio?
- Els precursors i inventors de la ràdio
- La ràdio que ha fet història
- La implantació de la ràdio en la societat

QUÈ ÉS LA RÀDIO?

- Ràdio és la forma abreujada de "radiocomunicació".
- La ràdio permet comunicar-se a distància sense fils, gràcies a les ones electromagnètiques que des d'un aparell emissor es propaguen fins a arribar a un receptor.
- Els programes de ràdio comencen a estendre's com a mitjà de comunicació de masses entre els anys vint i trenta del segle XX. La ràdio era un mitjà de comunicació de tipus familiar amb una gran transcendència social.
- A Catalunya, el 14 de novembre de 1924 s'inaugurà Ràdio Barcelona, la primera emissora de l'Estat espanyol.
- Des dels anys quaranta i fins al final dels seixanta, la ràdio era essencialment d'entreteniment i únicament en castellà. El 1976 Ràdio 4 comença a emetre exclusivament en català.
- Amb la reinstauració de la democràcia, la ràdio es converteix en un mitjà d'informació àgil, obert, amb presència al carrer i plural. Hi ha una revifalla, un "boom".
- A Catalunya, en la dècada dels vuitanta, es crea el Grup d'Emissores de Catalunya Ràdio que inclou avui dia Catalunya Ràdio, Catalunya Cultura, Catalunya Música i Catalunya Informació.
- Les emissores municipals catalanes, més de 200, són una experiència europea única pel que fa a la descentralització comunicativa i a la participació ciutadana.
- Les emissores escolars, encara que poques, són un cas a part.
- El canvi més significatiu que ha experimentat la ràdio en els darrers anys ha estat la incorporació a Internet. També serà important a pocs anys vista la digitalització, ara en fase experimental.

ELS PRECURSORS I INVENTORS DE LA RÀDIO.

- FRANCESC SALVÀ I CAMPILLO (1751-1828). Metge, professor i investigador català. Va influir en Marconi, que es basà en les seves teories i descobriments.
- H. HERTZ (1857-1894). Físic alemany. Inventà l'oscil·lador i el ressonador amb els quals obtingué ones elèctriques d'alta freqüència, és a dir, electromagnètiques, que s'utilitzen per a la radiotelegrafia i que s'anomenen també, des de llavors, hertzianes.

➤ G. MARCONI (1874-1937). Inventor i físic italià. El 1896 construí un emissor i un receptor, i efectuà amb èxit transmissions primer a distàncies curtes i mitjanes, i després a través de l'Atlàntic (1901). Treballà gairebé en tots els aspectes del nou invent -emissió, propagació, recepció i amplificació de les ones hertzianes-. És considerat el "pare de la ràdio". Rebé el Premi Nobel de la Pau el 1909.

LA RÀDIO QUE HA FET HISTÒRIA.

➤ La ràdio ens entreté, ens crea il·lusions i ens transporta a mons llunyans, però també ens fa viure el més immediat.
➤ Hi ha hagut programes que han fet història. Un exemple clar és "La guerra dels mons" -"The war of the worlds"-, un programa creat per Orson Welles que, jugant amb els elements radiofònics quotidians, com els butlletins informatius, i amb elements fantàstics, com la narració d'una invasió extraterrestre, va commocionar Amèrica del Nord. Gràcies a aquell programa de ficció el món va prendre consciència de la influència social de la ràdio.

LA IMPLANTACIÓ DE LA RÀDIO EN LA SOCIETAT.

➤ La ràdio és un mitjà de comunicació molt important en la societat actual. Forma part de la nostra vida quotidiana.
➤ La ràdio té tres funcions bàsiques: informar, entretenir i divulgar.
➤ La ràdio marca èpoques de la vida. És fàcil recordar en relació amb les veus i la música que ens han acompanyat a través dels anys. És la màgia de la ràdio.

RECURSOS

<http://iris.cnice.mecd.es/media/radio/bloque1/index.html>

POSA'T A PROVA

La radiodifusió començà a estendre's com a mitja de comunicació de masses

Al final del segle XIX

Entre els anys 20 i 30 del segle XX x

El 1929

A Catalunya, des dels anys quaranta i fins a final dels seixanta la ràdio era

Dinàmica, plural i arrelada al país.

Essencialment en català.

D'entreteniment i únicament en castellà. x

Amb la reinstauració de la democràcia la ràdio es converteix en
Un mitjà de comunicació àgil, obert, participatiu i plural. x
Una ràdio carrinclona i antiquada.
Una ràdio gratuïta.

Qui va rebre el premi Nobel de la Pau el 1909 i és considerat el pare
de la ràdio és
H. Hertz.
G. Marconi x
F. Salvà

"The war of the worlds" és el títol
De la primera cançó emesa per radio el 1919.
Del primer programa de ràdio fet als Estats Units d'Amèrica.
D'un programa de ràdio de l'Orson Welles que va commocionar
els Estats Units d'Amèrica i que va demostrar la influència social
de la ràdio. x

Les funcions principals de la ràdio són
Informar, entretenir i divulgar. x
Fer programes musicals i informatius.
Distreure els oients i fer propaganda.

ACTIVITATS D'APRENTATGE

Fes el Posa't a prova.

1) Als webs <http://www.weblandia.com/radio/pioners.htm>,
www.weblandia.com/radio/esca2.htm i
<http://www.portalmundos.com/mundoradio/historia.htm> trobaràs
informació sobre els precursors de la ràdio. Busca informació sobre
els 3 personatges que hem citat (Francesc Salvà, H. Hertz i G.
Marconi). Imprimeix-la en un document Word i adjunta-la al dossier
de ràdio.

2) Al web <http://members.aol.com/djadamson/arp.html> trobaràs
imatges i informació de ràdios antigues. Dóna-hi un cop d'ull i veuràs
l'evolució dels aparells radiofònics al llarg de la història.

3) Fes un mapa conceptual del contingut d'aquest bloc (Història i
evolució).
Tingues en compte les pautes que et donarà el vostre
mestre/professor.
També trobaràs les principals efemèrides de la història de la ràdio en
aquest web :
<http://www.portalmundos.com/mundoradio/efemerides.htm>

4) Les biblioteques són institucions on es troba informació per fer treballs, consultar diccionaris i llibres especialitzats, per aprofundir temes que ens interessin... Si tens oportunitat d'anar a una biblioteca (del centre educatiu, la del poble o barri), busca informació sobre la ràdio. Consulta els catàlegs de matèries i d'autors. Omple alguna fitxa dels materials que trobaràs tot especificant la informació bàsica: autor, signatura, títol, col·lecció, volum, número de pàgines...

5) Parla amb persones grans (pares, avis, veïns...) i pregunta'ls quina mena de programes de ràdio escoltaven fa 30 o 40 anys, o bé fa 10 o 15 anys. Si graves la conversa en una cinta de casset amb una gravadora de butxaca després podràs transcriure el contingut i fer una exposició oral davant de la classe, a partir de les pautes que et donarà el teu mestre/professor.

6) Si vols saber més coses sobre el programa de ràdio "La guerra dels mons" de l'Orson Welles pots consultar el web <http://www.reus.net/teatrebartrina/web/projecte/radio.htm#guerra>

7) Escolta la gravació del programa de ràdio "La guerra dels mons" de l'Orson Welles (íntegrament o bé un fragment, en anglès) i feu un resum de l'argument.
http://www.earthstation1.com/WOTW/War_of_the_Worlds.ra

8) Fes l'activitat interactiva "La historia de la radio", si és que has treballat el bloc *Historia y evolución* del projecte *Media Radio*.
<http://iris.cnice.mecd.es/media/radio/bloque1/index.html>

9) Escolta aquests talls de veu i comenteu verbalment el seu context històric.

Lloc web	Època històrica aproximada
http://www.iespana.es/generes/francis.rm	Helena Francis: "De España para los españoles". Durant el franquisme.
http://www.iespana.es/generes/franco.rm	Mort de Francisco Franco. 20-11-1975.
http://www.iespana.es/generes/rnediari.rm	"Diario hablado de Radio Nacional de España". Durant el franquisme.
http://www.iespana.es/generes/puyal.rm	Futbol en català. 1977.

Per poder escoltar aquestes gravacions potser caldrà que les desis al teu ordinador. Ho pots fer a la carpeta SO que hauries de tenir a la carpeta RÀDIO del teu ordinador o bé de l'ordinador servidor, a la unitat on deseu els fitxers, a la unitat T, p. ex.

10) Construeix la teva ràdio de galena

<http://www.portalmundos.com/mundoradio/laboratorio/radiogalena.htm>

AVALUA'T

La _____ és el fenomen que permet comunicar-se a distància sense fils, gràcies a les _____ electromagnètiques que des d'un _____ es propaguen fins a arribar a un _____

En els seus inicis, cap als anys 20 i 30 del segle XX, la ràdio té una gran transcendència social i és considerada

Un perill públic.

Una cosa extraordinària. _____ x

Un invent sense solta ni volta.

L'any 1976 _____ comença a emetre exclusivament en català. La ràdio canvia. Les emissores municipals catalanes són

Una experiència europea única pel que fa a la descentralització i la participació. _____ x

Unes 200 i molt mal avingudes entre elles.

Una cosa semblant a les emissores escolars.

La ràdio és un mitjà de comunicació que té 3 funcions bàsiques: _____ , _____ i _____ .

Fes un escrit de 5 o 6 frases sobre el tema "La màgia de la ràdio".

2. LA TECNOLOGIA RADIOFÒNICA.

- Els principis físics de la ràdio
- La radiocomunicació.
- Els equips de so.

ELS PRINCIPIIS FÍSICS DE LA RÀDIO.

- El so és la sensació que es produeix a l'oïda a conseqüència de les variacions de pressió que genera un moviment vibratori.
- Les vibracions produeixen en l'aire unes ones, les ones sonores, de la mateixa manera que quan tirem una pedra a l'aigua.
- Quan les ones sonores arriben a les nostres orelles produeixen uns canvis de pressió que ens causen la sensació que anomenem so.
- En un estudi de ràdio uns aparells transformen les ones sonores en ones electromagnètiques, que l'emissora llença a l'aire.
- Els receptors de ràdio transformen les ones electromagnètiques en ones sonores, audibles per les nostres orelles.

LA RADIOCOMUNICACIÓ.

- Les ones són una transmissió repetitiva d'energia.
- Les persones quan parlem modulem la veu. Les ones les podem modular.
- Hi ha dos tipus fonamentals de modulació: la modulació en amplitud -A.M.- i la modulació en freqüència o freqüència modulada - F.M.-, entre els 87 i els 108 MHz.
- Una emissió de ràdio és una comunicació que es realitza a través de les ones.
- Això requereix que un missatge pugui ser enviat a l'espai (modulació) i, posteriorment, ser rebut en un altre indret (demodulació).

ELS EQUIPS DE SO.

- En el sistema radiofònic hi ha una sèrie d'aparells que són molt importants per poder fer ràdio.
- El micròfon: és capaç de captar el so i convertir-lo en senyals elèctrics. Hi ha molts tipus de micròfons.
- Les platines de casset, cassetts o gravadores de casset: tenen la capacitat d'emmagatzemar i reproduir el so en cintes magnètiques.
- El reproductor de discs compactes: Serveix per reproduir uns petits discs gravats en sistemes digitals.
- Suports informàtics de reproducció de sons: la informàtica s'integra cada dia més en molts àmbits de la vida. A la ràdio, l'ordinador té

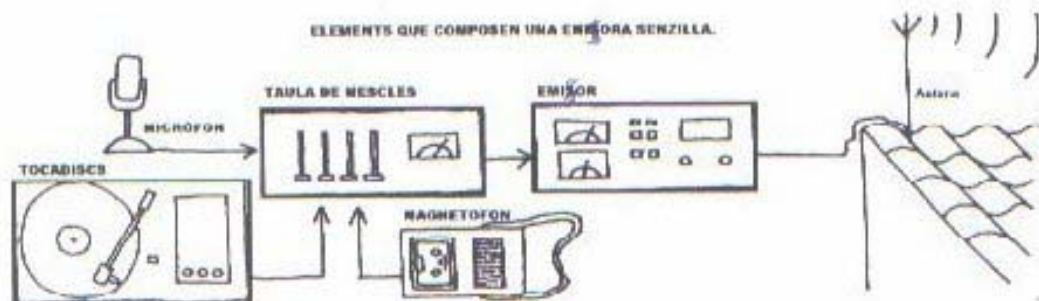
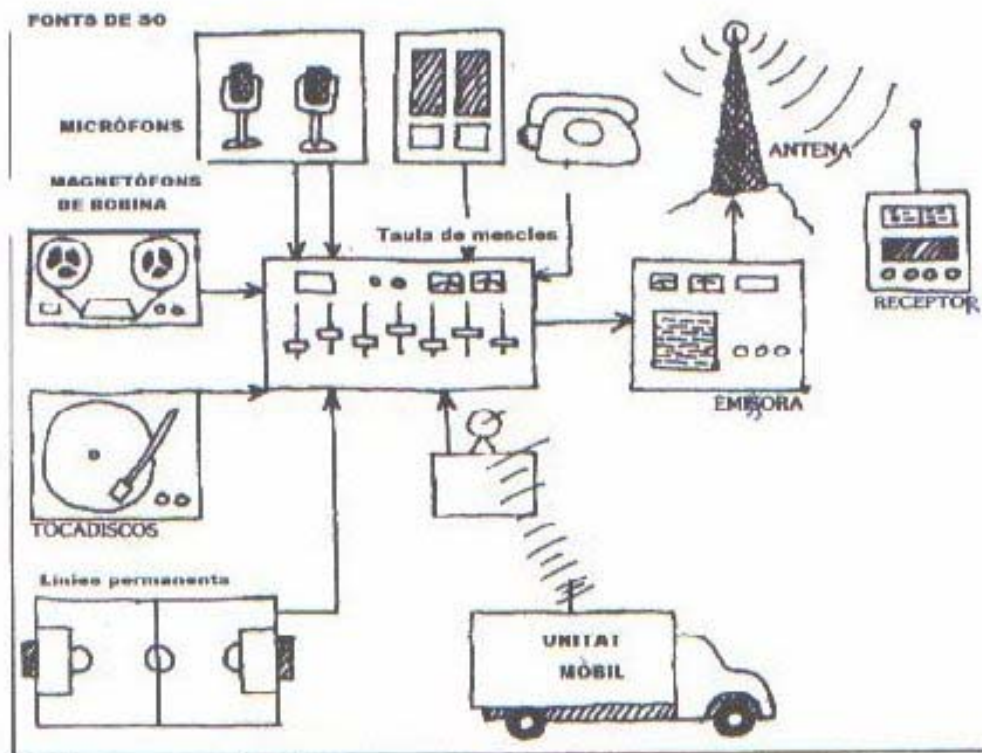
moltíssimes aplicacions, entre altres com a emissor de ràdio per Internet.

➤ Els auriculars: són dos petits altaveus que reproduïxen el so. Es col·loquen a les orelles i només sent el so la persona que els té posats.

➤ El mesclador de so: és l'aparell que serveix per mesclar diferents fonts sonores, equalitzar-les, amplificar-les i anul·lar-les. És potser l'element més important per poder fer un bon programa de ràdio.

➤ Els altaveus: són a la part final del recorregut del so. Tenen la capacitat de reproduir el so que els envia la taula de mescles, l'amplificador o l'ordinador.

➤ Altres equips: actualment al mercat hi ha molts equips nous de reproducció de so (reproductors MP3, MiniDisc, DVD, etc.) que són compatibles amb els suports informàtics.

Font: Cuadernos de Pedagogia 123.

RECURSOS

<http://iris.cnice.mecd.es/media/radio/bloque3/pag1.html>

<http://iris.cnice.mecd.es/media/radio/bloque3/pag4.html>

<http://www.portalmundos.com/mundoradio/fenomenos/propagacion.htm>

POSA'T A PROVA

El so és la sensació que es produeix a l'oïda a conseqüència de
Les variacions de pressió que genera un moviment vibratori. x
D'un soroll estrident.
D'un canvi sobtat en la direcció de l'aire.

Els aparells dels estudis de les emissores de ràdio transformen les
ones sonores en
Música variada.
Ones electromagnètiques. x
Radiacions.

Les emissions de ràdio estan basades en l'emissió d'una ona
electromagnètica sobre la qual s'imprimeix el missatge en un procés
denominat
Modulació. x
Demodulació.
FM i AM

Les platines de casset, cassetts o gravadores de casset tenen la
capacitat
D'enregistrar sons.
D'enregistrar i reproduir el que està gravat. x
De molestar tothom.

Per tal que hi hagi radiocomunicació cal comptar amb un emissor, un
missatge i un
Estudi de ràdio.
So.
Receptor. x

ACTIVITATS D'APRENTATGE

Fes el Posa't a prova.

1) Fes un esquema d'aquest capítol seguint les pautes que et donarà
el teu mestre/professor.

2) En una sala d'un laboratori on s'han eliminat tots els gasos -tot
l'aire, vaja- es munta una emissora de ràdio amb tots els seus
components. Es posa en funcionament i, posteriorment, s'intenta
sintonitzar l'esmentada emissora des d'un espai molt pròxim. No és
possible. Com s'explica aquest fet?

3) Busca informació sobre les emissions en AM i FM. Explica les diferències de manera breu i entenedora. En aquest web la trobaràs <http://iris.cnice.mecd.es/media/radio/bloque3/pag1.html>

4) Si disposes d'un ordinador multimèdia, d'un micròfon, d'uns auriculars i d'uns altaveus ja pots fer alguna petita pràctica amb l'equip de so: gravar la teua veu amb un micròfon...
Si el sistema operatiu és el Windows 95 o 98 hi accediràs fent un doble clic damunt de la icona de l'altaveu que trobaràs a la part inferior de l'escriptori. Se't desplegarà el control de volum. Anant a opcions / propietats podràs triar entre reproducció i gravació.
Si tens el Windows XP hi accediràs fent un doble clic a la icona del volum de l'escriptori o bé, si no tens la icona a l'escriptori, per Inicio/Configuración/Panel de control/Dispositivos de sonido, audio y voz/Controles de volumen avanzados. A Opciones / Propiedades hi ha dues possibilitats: Reproducción / Grabación.
Carrega un programa que et permeti gravar, com p. ex. l'Acoustica MP3 AudioMixer, dóna-li l'ordre de gravar i parla pel micròfon uns quants segons. Desa la gravació en una carpeta adequada, a la carpeta SO. Amb una altra programa reproductor com ara el Winamp, reproduueix la gravació.

5) Imagina't que tens un ordinador multimèdia, dos micròfons, una pletina de casset, un reproductor de discs compactes, uns auriculars i un mesclador de so. Com podries aprofitar al màxim totes aquestes fonts de so i fer-les entrar al teu ordinador a través del mesclador de so? Fes un esquema tècnic simple.

6) Elaboreu un mural, per grups, on es vegi d'una banda els aparells de l'equip de so de l'activitat anterior i, d'altra banda, com viatja el so radiofònic des de l'emissor al receptor.

7) Per ampliar coneixements sobre la freqüència modulada, consulteu <http://www.portalmundos.com/mundoradio/fenomenos/fm.htm>
<http://www.portalmundos.com/mundoradio/fenomenos/frecuencia.htm>

Anoteu els principals avantatges de la FM sobre l'AM. Com és que les emissores que emeten habitualment música ho fan en FM?

AVALUA'T

El so és la sensació que es produeix a conseqüència de les variacions de que genera un moviment vibratori.

Hi ha dos tipus fonamentals de modulació: la modulació en amplitud

- i la modulació en freqüència o freqüència modulada - .
Aquesta última modulació és la que fan servir les emissores de ràdio que es troben entre els i els MHz.

Les emissions de ràdio estan basades en l'emissió d'una ona electromagnètica sobre la qual s'imprimeix el missatge en un procés denominat . Aquesta emissió viatjarà a través de l'espai i serà rebuda per un receptor, l'aparell encarregat d'extreure la informació de l'ona electromagnètica que ha viatjat per l'espai. El procés que realitza el receptor s'anomena .

El : és un petit aparell que és capaç de captar el so i convertir-lo en senyals elèctrics transportables.

El : és un aparell d'ús comú i actualment molt estès, gràcies a les eines informàtiques. Serveix per reproduir uns petits discs gravats en sistemes digitals.

El : és l'aparell que serveix per mesclar diferents fonts sonores, equalitzar-les, amplificar-les i anul·lar-les. És potser l'element més important per poder fer un bon programa de ràdio.

3. LES EMISSORES DE RADIODIFUSIÓ.

- Les emissores de radiodifusió
- Tipus d'emissores de ràdio
- Treballar a la ràdio.
- L'audiència.

LES EMISSORES DE RADIODIFUSIÓ.

- Una emissora de radiodifusió és un mitjà de comunicació de masses, una empresa destinada a produir i emetre programes de ràdio.
- Seccions i departaments: podem trobar els departaments de programes, d'emissions, de documentació i arxiu, de publicitat, de personal, d'administració, de relacions públiques, la redacció dels serveis informatius, etc.
- L'estudi és l'espai físic on es realitzen els programes. Segons les dimensions s'anomenen estudis, auditoris, locutoris o cabines.
- La sala de control és una habitació contigua a l'estudi on treballen els tècnics. Visualment ha d'estar comunicada amb l'estudi.
- La fonoteca i discoteca són els arxius sonors necessaris per al bon funcionament de l'emissora.

TIPUS D'EMISSORES DE RÀDIO.

- Segons qui n'és el propietari poden ser públiques o privades i això en condiciona la programació i la dinàmica de funcionament.
- Les privades tenen la necessitat d'obtenir beneficis i això demana publicitat i beneficis.
- Les públiques pertanyen a l'administració. Estan pensades per oferir un servei públic.
- Les emissores escolars també es consideren públiques però administrativament no estan regulades per la llei.
- Segons la mena de programes que ofereixen poden ser de ràdio convencional -generalista- o bé especialitzades.

TREBALLAR A LA RÀDIO.

- Una ràdio és una organització de treball en equip. Hi ha periodistes, personal tècnic, administratiu, comercial i directiu.
- Periodistes.
 - El productor. S'encarrega de trobar els convidats o buscar les fonts d'informació per als redactors.
 - El redactor. Elabora les notícies dels programes informatius.
 - El presentador. S'encarrega de la locució.
 - El director de programa. N'és el màxim responsable.
 - L'editor. Coordina un informatiu i alhora el presenta en directe.
 - El corresponsal. Envia tota la informació des de fora de

l'emissora.

- El documentalista. Localitza documents.
- El lingüista. S'encarrega del bon ús de la llengua a la ràdio.
- Personal tècnic: el tècnic de so, el realitzador tècnic, el tècnic de control central, el tècnic d'exterior, el tècnic de manteniment...
- Què cal estudiar. Per treballar en l'àmbit periodístic i en el tècnic, els estudis universitaris de periodisme i comunicació audiovisual, i de telecomunicacions, respectivament. A més, la Formació Professional ofereix l'especialitat d'Imatge i So i la d'Electrònica i Comunicacions. També existeixen Mòduls Professionals de nivell superior. Nombrosos centres d'ensenyaments no reglats ofereixen també la formació per treballar com a professionals en el mitjà radiofònic.

L'AUDIÈNCIA.

- Els mitjans de comunicació donen molta importància a l'audiència.
- A més volen conèixer el perfil de l'audiència: el sexe, l'edat, el nivell cultural, el lloc de residència...
- L'audiència pot ser definitiva en la vida d'un programa fins el punt de provocar-ne la desaparició.
- La inversió publicitària també acostuma a anar de bracet amb l'audiència.
- L'audiència es mesura quantitativament i qualitativament a través dels estudis d'audiència que fan determinades empreses.

RECURSOS

<http://iris.cnice.mecd.es/media/radio/bloque3/pag3.html>
<http://iris.cnice.mecd.es/media/radio/bloque3/pag5.html>
<http://iris.cnice.mecd.es/media/radio/bloque4/index.html>
<http://www.aimc.es>

POSA'T A PROVA

Una emissora de radiodifusió és

- Un mitjà de comunicació de masses, una empresa. x
- Una cosa molt divertida i molt cara.
- Una empresa que emet música les 24 hores del dia.

Segons les dimensions dels estudis de ràdio poden ser

- Grans, mitjans o petits.
- Centrals o perifèrics.
- Estudis, auditoris, locutoris o cabines. x

Entre la sala de control i el locutori convé que hi hagi

- Una paret de totxo que aïlli el so.
- Un doble vidre amb una cambra aïllant. x
- Un bon equip de música que soni potent.

Segons qui n'és el propietari les emissores poden ser
Públiques o privades. x
Especialitzades o generalistes.
Administratives o comercials.

La producció radiofònica és una feina que consisteix a
Fer moltes coses en molt poc temps.
Trobar els convidats dels programes i buscar les fonts
d'informació per als redactors. x
Coordinar un informatiu i alhora presentar-lo en directe.

ACTIVITATS D'APRENTATGE

1) Visita una emissora de ràdio, ja sigui municipal, pública, privada...
A partir d'unes pautes que et facilitarà el teu mestre/professor hauràs de recollir informació sobre aquests temes: característiques de l'emissora, ubicació de l'emissor, personal que hi treballa, tipus de programes que es fan, quina mena d'informatius emeten, si emeten en cadena amb altres emissores, quina publicitat fan, quin fons documental tenen, quin és el seu equipament tècnic...
Obre bé els ulls i para les orelles. Grava les explicacions. Fes fotografies, si pots.

Un cop al centre, fes una presentació en PowerPoint.

També pots veure i escoltar en directe, a través d'una webcam, l'activitat de la Ràdio Galega en els seus estudis centrals:

<http://www.crtvg.es/espanol/camweb/primenucamarasflash.htm>

2) Les emissores públiques acostumen a rebre un important ajut econòmic per part de les administracions. Les privades, no. A més a més, totes acostumen a fer publicitat, una important font de recursos econòmics. Hi ha una polèmica molt habitual quan es parla del tema de la publicitat. Les privades es queixen de competència deslleial per part de les públiques, ja que elles es financen únicament a través de la publicitat. Les públiques defensen el seu dret a rebre diners de les administracions públiques en tant que són un servei públic necessari per a la comunitat.

Es tractaria de fer unes argumentacions a favor de cadascuna de les dues postures, que serviran de base al debat posterior, a partir de les pautes que et doni el teu mestre/professor.

3) Quantes emissores de ràdio coneixes?

Amb algun aparell de ràdio a les mans, fes un llistat de les emissores de ràdio que pots sintonitzar. Cal que diferenciïs les d'OM (ona mitjana) de les de FM (freqüència modulada). Cal també seguir un ordre. Les de FM les pots anar anotant des dels 87 MHz fins als 108 MHz.

Les d'AM des dels 500 KHz fins als 1500 KHz Omple la graella.
Fes un llistat, un cens, de les emissores de ràdio comarcals. Anota el nom de l'emissora, la freqüència i el poble on està instal·lada.
Un cop tingueu els llistats d'emissores, feu, a mà alçada, una roda d'intervencions sobre quines d'aquestes emissores escolteu els nois i noies de la classe. Serà com fer un estudi d'audiència ben simple. Es considerarà que una persona escolta una emissora quan la sintonitza, almenys, un cop cada quinze dies. Si no és així, no es considerarà oïdor a efectes estadístics. Amb els resultats fes una taula de doble entrada.

Nom de l'emissora	AM-FM	Freqüència Khz-Mhz	Localitat

4) A partir de la consulta d'algun diari –un d'àmbit català i un altre d'àmbit estatal com a mínim-, fes un recull de les emissores existents a Catalunya i a l'Estat espanyol. Busca alguna notícia relacionada amb el món de la ràdio i comenta-la oralment davant del grup classe.

5) *Actividad interactiva Media Radio*

<http://iris.cnice.mecd.es/media/radio/bloque4/index.html#>

6) Fes l'organigrama d'una hipotètica emissora de ràdio que l'escola estigués a punt de posar en marxa. Si l'emissora ja funciona, explica l'organigrama de funcionament.

7) Escolta la programació d'una emissora generalista de ràdio, en concret una hora d'un programa. Fes una escaleta del programa i anota també les persones que hi participen, els anuncis, les cançons... En resum, tots els elements i totes les persones que l'han fet possible.

Emissora :	Dia :	Hora :	Programa:
Des de les Fins a les	Tipus de contingut		Persones, anuncis, cançons...

8) Fes el qüestionari d'un estudi d'audiència referit a les emissores de ràdio que escolten els nois i noies de cicle mitjà i cicle superior (o de l'ESO si es tracta d'un IES) tenint en compte que ha de recollir la informació personal i també el nom de les emissores i programes que

la gent escolta. Passa'l a un 10% de l'alumnat. Buida els resultats i elabora un petit treball monogràfic.

Estudi d'audiències radiofòniques. Poble :		Data :
Edat :	Nivell educatiu:	Sexe:
Escoltes la ràdio:		
Cada dia. Algun dia a la setmana. Molt de tant en tant. Mai.		
En cas afirmatiu, quantes hores a la setmana o bé al mes (aproximadament):		
Quines emissores escoltes?		
Quina classe de programes escoltes?		
Escriu el nom d'alguns d'aquests programes.		
Quina opinió et mereix la ràdio en general?		

9) "Des de l'any 2000 l'EGM fa estudis de seguiment radiofònic a partir d'entrevistes personals i també telefòniques: 43.000 cara a cara i 27.000 telefòniques en tres onades trimestrals en l'àmbit de l'Estat. Segons la primera onada del 2003, les ràdios van guanyar en l'àmbit estatal entre febrer i març 864.000 oients respecte a l'octubre-novembre del 2002, i van arribar als 21.578.000 oients. La Cadena SER és líder a l'Estat amb 4.984.000 oients, seguida d'Onda Cero amb 2.244.000, Ràdio 1 amb 1.834.000 i la COPE amb 1.691.000 oients". Font: diari AVUI 25-4-2003.

Fes un parell de gràfiques de doble entrada, una de barres i l'altra lineal, on es visualitzin aquestes dades.

"Com ja era habitual en els darrers vuit anys, l'Estudi General de Mitjans (EGM) va confirmar el lideratge de Catalunya Ràdio (485.000 oients) en el panorama radiofònic català. Segons l'EGM, la segona emissora més escoltada a Catalunya era la Cadena SER (380.000 oients), seguida d'Onda Cero (289.000), Ràdio 1 (175.000) i la COPE (114.000). Pel que feia a les emissores en català, RAC-1 (92.000 oients) era la cadena més escoltada, després de Catalunya Ràdio. En tercer lloc se situava COM-Ràdio, amb uns 81.000 oients diaris. En programes, Catalunya Ràdio era líder de la franja del matí amb *El matí de Catalunya Ràdio*, d'Antoni Bassas (290.000 oients) i a una considerable distància se situaven *Protagonistas* d'Onda Cero (211.000) i *Hoy por hoy* de la SER (193.000). A la tarda, Catalunya Ràdio també era la més escoltada, ja que el programa *Versió Original*, de Toni Clapés, pujava de 116.000 a 139.000 seguidors. En la fórmula musical hi havia canvis, ja que Ràdio Teletaxi (358.000) superava Cadena 40 (340.000)." Font: Diari AVUI, Anuari 2003.

Comenteu oralment a grans trets els resultats de les principals emissores a Catalunya.

10) Dissenyeu una graella de programació d'una jornada laboral (de dilluns a divendres) que es correspongui amb el model de ràdio generalista. (En castellà).

<http://iris.cnice.mecd.es/media/radio/simulador/simulador6.html>

AVALUA'T

La _____ i la _____ són els arxius sonors necessaris per al bon funcionament de l'emissora.

Les emissores escolars també es consideren _____ però administrativament no estan _____.

Hi ha emissores que tot el dia fan informatius, o bé ofereixen música etc. són les _____.

D'altres ens ofereixen una mica de tot: programes de sardanes, informatius, d'esports... Són les emissores _____.

Una ràdio és una organització de treball en _____. No totes les persones són _____.

El _____ elabora les notícies.

El _____ s'encarrega de la locució.

El _____ és el màxim responsable d'un programa no informatiu.

El _____ envia tota la informació interessant des de fora de l'emissora.

El _____ localitza documents.

El _____ s'encarrega del bon ús de la llengua a la ràdio.

L'audiència es mesura quantitativament i qualitativament a través dels _____ que fan determinades empreses.

4. EL LLENGUATGE RADIOFÒNIC.

- Quina és la principal característica que diferencia ràdio, televisió, la premsa i Internet?
- Què és el llenguatge radiofònic?
- La veu.
- La música.
- Els efectes sonors.
- El silenci.

- Cal parlar amb una bona entonació, un ritme adequat i una vocalització que no es mengi paraules o sons.
- Cal saber llegir bé. Tan important és saber redactar com saber llegir.
- És indispensable fer lectures prèvies del guió abans de radiar-lo.
- Les equivocacions s'han d'acceptar amb naturalitat. Normalment no cal esmenar l'errada, però si l'error és important es rectifica.

QUINA ÉS LA PRINCIPAL CARACTERÍSTICA QUE DIFERENCIA RÀDIO, TELEVISIÓ, PREMSA I INTERNET?

- La ràdio és bàsicament so.
- La televisió ens presenta les històries amb imatges sonores i en moviment.
- La premsa -diaris i revistes- es basa en el text escrit.
- Internet integra text, imatges i sons.

QUÈ ÉS EL LLENGUATGE RADIOFÒNIC?

- Hi ha una manera de "parlar" pròpia de la ràdio.
- El llenguatge radiofònic és el conjunt d'elements que s'empren per crear imatges auditives en la ment dels oïdors.
- Elements: la paraula, la música, els efectes sonors i el silenci.

LA VEU

- La veu és l'eina de què disposa el locutor per transmetre els matisos, les sensacions, les emocions...
- La veu presenta un to, una intensitat i un timbre, a més del ritme i l'entonació.
- El to ve donat per la quantitat de vibracions de les cordes vocals. A més vibracions, més agut és el to.
- Les veus baixes o greus s'associen a les sensacions de tristesa, melangia... mentre que les veus agudes denoten alegria, optimisme, sorpresa, por, nerviosisme, tensió...
- La intensitat equival al volum i pot ser més baixa o més alta.

- Una veu forta suscita còlera, ira agressivitat, però també alegria i optimisme. Una veu baixa, fluixa, s'associa a tristesa, pessimisme, debilitat...
- En combinació amb l'agudesia o gravetat del to, la intensitat reforça la il·lusió espacial de proximitat (volum més alt) o llunyania (volum més baix).
- Sovint el to es confon amb la intensitat.
- El timbre ens aporta informació sobre la fisiologia del locutor. Alguns autors el defineixen com el color de la paraula.

LA MÚSICA

- Normalment de la música se n'encarrega el muntador musical.
- La utilització de la música a la ràdio depèn del tipus de programa, de la intenció i del context en què s'integri la música.
- Les funcions de la música poden ser de tres tipus:
- Funció sintacticogramatical. S'utilitza per ordenar i distribuir els continguts. Podem distingir entre sintonia, cortina, ràfega...
 - Sintonia. Caracteritza i identifica el programa. Acostuma a durar entre 15 i 30 segons i s'acostuma sentir a l'inici i al final del programa. Té una importància cabdal.
 - Introducció. Tema musical que serveix per presentar els assumptes que es tractaran durant el programa.
 - Final musical. Serveix per acabar l'emissió del programa.
 - Cortina musical. Fragment musical d'entre 5 i 15 segons que separa continguts dins d'un mateix programa.
 - Ràfega. Més breu que la cortina, no dura més de 5 segons. També separa continguts. Marca una transició curta i dinàmica.
 - Cop musical. Fragment musical de 2 o 3 segons que serveix per cridar l'atenció. És aconsellable que tingui un to ascendent.
 - Fusió. Barreja de músiques. La música que és en primer pla passa, lentament, a segon pla, mentre que l'altra va pujant de segon a primer pla.
 - Tema musical. Es relaciona amb un personatge o una qüestió determinada i en denota el caràcter o la personalitat.
 - Fons musical. La música en segon pla que acompanya les paraules.
 - Jingle. Indicatiu d'un programa o emissora.
- Funció programàtica. Quan la música és el contingut principal d'un programa o d'una emissora.
- Funció ambiental, ubicativa o expressiva. Quan ajuda a descriure un lloc, un espai o un ambient; trasllada mentalment l'oient a un lloc o a un espai concret o bé s'usa per il·lustrar l'univers interior d'un personatge, respectivament.
- Es pot donar el cas que una mateixa melodia pugui realitzar més d'una de les funcions esmentades.
- Una atenció especial es mereix la música en la publicitat radiofònica.

- La música s'ha popularitzat molt i ha deixat de formar part de la vida de només determinats grups socials.

ELS EFECTES SONORS

- Són els sons, naturals o artificials, que desencadenen en l'oient percepcions d'imatges auditives.
- Donen realitat a l'acció i a la paraula i fan més creïble el fet o l'acció que s'explica.
- Actualment es disposa d'àmplies col·leccions discogràfiques que emmagatzemen una gran informació de sons.
- Als anys 60 i 70 del segle XX el seu ús era molt gran. Actualment es fa un ús escàs dels efectes de so.
- Les funcions que desenvolupen són variades.
 - Funció descriptivoambiental, quan actuen com a suport en la descripció d'un lloc o un ambient.
 - Funció descriptivoexpressiva, quan té un valor comunicatiu propi.
 - Funció ornamental, quan té un valor totalment accessori.
- Tenim tendència a associar un concepte amb un so, encara que sigui un pur convencionalisme cultural.

EL SILENCI

- Pot semblar incongruent, però el silenci forma part del llenguatge radiofònic, ja que és capaç d'expressar, narrar, descriure...
- És l'absència total de so. No es pot confondre el silenci amb la pausa, que té una utilitat gramatical.
- La nostra cultura té una certa aversió al silenci.
- Es pot fer servir
 - Per estimular la reflexió.
 - Per expressar un estat emocional.
 - Per fer el·lipsis temporals, és a dir compressió del temps.
 - Per deixar inacabada una oració però donant a entendre el seu desenllaç.
 - Per captar l'atenció en un missatge publicitari breu.
- Acostuma a durar entre 3 i 5 segons.

RECURSOS

http://kane.uab.es/generes_radiofonics/fonoteca/exemples_generes.htm

POSA'T A PROVA

Hem de parlar amb claredat, és a dir

Dir el que volem sense construccions complicades. x

Clar i castellà.

No parlar a les fosques.

Hi ha una manera de "parlar" pròpia de la ràdio, és el que es diu
 El llenguatge radiofònic. x
 La verborrea radiofònica.
 El bon rotllo radiofònic.

Els elements principals del llenguatge radiofònic són
 Els discs, les cintes, els micròfons i el auriculars.
 Els tècnics, els locutors i els periodistes.
 La paraula, la música, els efectes especials i el silenci. x

La veu és so i per tant presenta
 Un to, una intensitat i un timbre. x
 Sempre és estrident.
 Si t'equivoques, demanes disculpes.

La música s'ha popularitzat molt i ha deixat de formar part
 De la vida quotidiana de les persones.
 De la vida de només determinats grups socials. x
 De la indústria musical.

El silenci radiofònic efectiu acostuma a durar
 Entre 3 i 5 segons. x
 Entre 10 i 15 segons.
 El que el tècnic de so vol.

ACTIVITATS D'APRENENTATGE

1) A la columna de l'esquerra hi ha diferents característiques dels mitjans de comunicació. Posa una creu on correspongui. (Font: Seminaris d'Audiovisuals d'Infantil i Primària –SAIP- 3a sessió, curs 2001-02, activitat: Escoltar, veure i llegir un conte, pàg. 11)

CARACTERÍSTIQUES	PREMSA	RÀDIO	TELEVISIÓ	INTERNET-MULTIMÈDIA
Només he escoltat				
He imaginat el que m'explicaven				
Ho he vist, no cal imaginar				
He escoltat i mirat				
He llegit				
No té imatges				
Té alguna imatge (foto) per acompanyar l'escrit				
La imatge és molt important				

És molt important la manera de dir les coses				
He triat el que volia fer				

2) Si graves 4 o 5 efectes de so consecutius i hi poses una mica d'imaginació segur que et pots inventar històries divertides. Fes-ho.

3) Prova de gravar efectes de so, ja sigui produïts per vosaltres o bé obtinguts de la realitat immediata. Fes un recull dels més interessants.

4) En petits grups, construïu una història d'1 minut de durada emprant només efectes sonors encadenats un rere l'altre.

5) Selecciona unes quantes melodies musicals i fes una audició. Comenteu les sensacions i emocions que produeixen. Comenteu per a quin tipus de programa serien adequades les melodies.

6) Elabora un parell d'escrits antagònics, d'un minut de durada aproximadament, en to descriptiu. P.ex. L'esport que més m'agrada i l'esport que menys m'agrada. Llegeix-los emprant els valors expressius del to, la intensitat i el timbre de veu.

7) Grava amb una gravadora de butxaca els sons típics d'un lloc –un parc, el pati d'una escola, un cinema, un mercat...- Escolteu-los tots plegats i endevineu-ne la procedència.

8) A partir d'un text sense signes de puntuació, punctua'l de manera que resulti intel·ligible per a tothom. Llegeix-lo de totes dues maneres.

AVALUA'T

El _____ és el conjunt d'elements que s'empren a la ràdio per crear imatges auditives en la ment dels oïdors.

La _____, la _____, els _____ i el _____ són els quatre elements principals del llenguatge radiofònic.

La _____ equival al volum i pot ser més baixa o més alta.

El _____ és la qualitat més particular i específica del so.

La _____ és la caràtula sonora d'un programa.

Els _____ fan més creïble el fet o l'acció que s'explica.

5. ELS GÈNERES RADIOFÒNICS

- Informatius o noticiaris.
- Dramàtics.
- Altres tipus de programes: musicals, culturals, d'entreteniment, propagandístics, doctrinals, benèfics, infantils, juvenils...
- La publicitat.

INFORMATIUS O NOTICIARIS.

- Les notícies són el seu contingut bàsic.
 - La finalitat és informar sobre l'actualitat.
 - Són un tipus de programes molt adequats per treballar a les classes.
 - Tenen l'estructura següent:
 - Entrada o careta. Sintonia amb la presentació dels locutors.
 - Capçalera o sumari. Els titulars amb algun comentari afegit.
 - Cos temàtic. Desenvolupament de les notícies, normalment de més a menys important.
 - Tancament.
 - L'entrevista en un noticiari. Sol ser curta i pot ser en directe o en diferit.
 - Modalitats:
 - Flaix informatiu. La notícia fresca, immediata.
 - Butlletí horari. Les notícies importants en pocs minuts cada hora.
 - Diari parlat, radiodiari, noticiari. L'actualitat s'explica àmpliament estructurada en seccions, a semblança de la premsa escrita.
 - Avanç informatiu. Les notícies més destacades del pròxim servei informatiu.
 - Resum. Espai que sintetitza breument les notícies més importants.
 - Reportatge. Parteix d'una notícia d'actualitat i tracta d'aprofundir sobre els antecedents, les causes i les conseqüències.
- Quan es tracten temes no estrictament vinculats amb l'actualitat, domina un estil més pausat i es té més cura dels aspectes formals; s'anomena documental.
- Taula rodona i debat. La taula rodona permet la confrontació màxima d'opinions. Hi ha un moderador. No és recomanable la participació de més de 3 o 4 invitats.
- El debat és l'enfrontament de posicions contraposades. Hi participen diverses persones i un moderador.
- Roda informativa. Uns quants informadors aporten dades sobre una o més notícies.
 - Entrevista. Diàleg entre dues persones -o més- conduït per un entrevistador que mira d'obtenir declaracions d'interès general. Es pot fer en directe o en diferit.
- Normes generals per fer una bona entrevista:
1. Documentar-se bé sobre el personatge o el tema.

2. Fer un guió amb l'esquema de les possibles preguntes o dels temes clau. Després caldrà improvisar, però això és inevitable.
 3. És convenient establir una bona relació, una bona sintonia amb la persona entrevistada.
 4. Fer preguntes clares i breus. El protagonista és l'entrevistat i no l'entrevistador.
 5. Control del ritme i l'interès de l'entrevista. Acabar-la en el punt de màxim interès.
 6. Repetir, de tant en tant, el nom de l'entrevistat.
 7. Tancament breu, amb el nom de la persona entrevistada i el tema de l'entrevista. També es pot repetir alguna de les coses més interessants de les que s'hagin dit.
- Magazín. Programa de durada llarga que té continguts diversos - entrevistes, reportatges, concursos, debats, música,...- units per la intervenció d'un presentador-conductor del programa.
 - Programa monogràfic. És un programa documentat amb criteris informatius. De temàtica i forma lliures. No cal que sigui del tot "científic": pot incloure cançons, jocs, poemes...

DRAMÀTICS.

- Són l'adaptació radiofònica del gènere teatral.
- Tipus:
 - Transmissió d'una representació. En directe o en diferit.
 - Radioteatre. Adaptació o bé guió original d'una obra dramàtica.
 - Serial. Novel·la fragmentada i dramatitzada en capítols.
 - Contes i narracions. Obres curtes d'un o pocs personatges, emesos en una sola sessió.
- Els efectes de so i la música són essencials en aquest gènere. Ajuden a crear l'ambient i allò que anomenem "escenografia imaginativa".
- El llenguatge es torna exagerat i perd la senzillesa. Cal adequar el llenguatge a cada personatge en concret.
- Per tal que el públic capti bé la situació a l'obra, la narració serà molt descriptiva i el canvi de situacions inesperades s'indica amb efectes o músiques adequades.
- Al guió cal especificar totes aquestes coses -músiques, efectes de so, estat d'ànim dels protagonistes, etc.-. D'això se'n diu acotar el text.

ALTRES TIPUS DE PROGRAMES.

- La ràdio admet molts altres tipus de programes. Són la imaginació i les ganes de treballar les que donen peu als grans programes.
- Es poden realitzar programes musicals, culturals (de fet, però, tots els programes són "culturals" en un sentit ampli), esportius, juvenils, infantils, concursos, de participació, d'humor, religiosos, retransmissions, de creació literària...

LA PUBLICITAT.

- No podem considerar la publicitat com a gènere periodístic o radiofònic.
- És cert, però, que té molta importància i ocupa bona part del temps de la majoria d'emissores de ràdio.
- Hi ha diversos tipus de publicitat: falques, espais patrocinats, concursos..
- Es pot fer amb un certa gràcia o bé fer una cosa monòtona i avorrida. No és gens fàcil fer-la amena i divertida.
- Elaborar les ràfegues, les caretes d'entrada i sortida dels programes o bé les falques de promoció de l'emissora o dels diferents programes són activitats complexes i creatives dins del treball radiofònic. Demanen grans dosis d'originalitat i contundència.

RECURSOS

- http://kane.uab.es/generes_radiofonics/fonoteca.htm

POSA'T A PROVA

Els butlletins horaris són

- Les notícies més importants en pocs minuts cada hora. X
- La notícia fresca, immediata.
- L'espai que anuncia les notícies més destacades del pròxim servei informatiu.

Un reportatge és

- Una discussió sobre un tema a càrrec de persones varies.
- Una mescla d'espais diferents sota un fil conductor.
- Un treball que normalment parteix d'un notícia d'actualitat i tracta d'aprofundir sobre els antecedents, les causes i les conseqüències. X

El radioteatre és

- Una adaptació per la ràdio d'una obra dramàtica. X
- Una novel·la fragmentada i dramatitzada en capítols.
- Fer molt de teatre, de comèdia, a la ràdio.

Els efectes de so i la música són essencials en el gènere dramàtic.

Ajuden a crear l'ambient i allò que anomenem

- Escenografia imaginativa. X
- Efectes psicodèlics.
- Bon rotllo.

La publicitat té molt a veure amb

- Els gèneres radiofònics.

Les ràfegues, les caretes i les falques. X
La bona música.

ACTIVITATS D'APRENENTATGE

1) Enregistra uns fragments d'uns quants tipus de programes. Emplena també la graella que trobaràs a continuació. Les gravacions haurien de durar entre 2 i 4 minuts, excepte la publicitat que serà molt més breu. Entre gravació i gravació deixa un silenci d'uns 10 segons, a tall de separació.

Títol del programa	Gènere	Emissora AM-FM	Dia	Hora

2) Feu un treball en equip –seguint les pautes del mestre/professor– sobre els diferents tipus de programes que fan les diferents emissores. P.ex. quins programes informatius, o bé quins magazins, o quins programes esportius, o quins programes musicals fan 4 emissores diferents.

3) Fes un recull de publicitat radiofònica de tot tipus. Feu una audició conjunta i classifiqueu-la segons diferents criteris: institucional, comercial...

4) Munta una taula rodona o un debat sobre un tema d'actualitat i d'interès de la classe, segons les pautes donades.

5) Prepara una entrevista a alguna persona adulta de l'escola seguint les pautes donades. Grava-la amb una gravadora de butxaca, o directament a l'ordinador.

6) Fes l'escaleta d'un magazín. Anota els continguts d'una hora de programa a partir d'una graella com ara aquesta:

Emissora:		Freqüència:	
Nom del programa:			
Conductor/a del programa:			
Dia:		Hora d'inici:	
		Hora d'acabament:	

D	a	Contingut
D	a	
D	a	
D	a	
D	a	
D	a	
D	a	
D	a	

7) Pensa una falca publicitària per a una emissora de ràdio virtual. Redacta el guió de la manera més intel·ligible possible. Grava-la.

AVALUA'T

Les notícies són el contingut bàsic dels programes _____.

La _____ o sumari són els titulars de les notícies més interessants amb algun comentari afegit.

El reportatge és un gènere radiofònic molt semblant al _____ però més vinculat al temes d'actualitat.

El _____ és un programa de durada habitualment llarga que té continguts diversos.

La _____ demana grans dosis d'originalitat i contundència del missatge en un espai de temps molt reduït.

Les entrevistes es poden fer _____ o en diferit.

Una _____ és una forma compacta de publicitat de curta durada, repetible i sense relació amb el programa en el qual s'insereix.

6. LA PRODUCCIÓ RADIOFÒNICA

- Fonts informatives.
- Elements importants.
- La redacció del programa: particularitats de l'escriptura radiofònica.
- La redacció i la locució.
- La planificació sonora i la construcció de l'espai.
- El muntatge radiofònic.
- El moviment i la direcció a través de l'espai radiofònic.
- El temps i la narració.
- Tècniques de realització. La importància de les figures de muntatge.
- El guió.
- Senyals bàsics del locutor i del tècnic.
- Consells pràctics per als tècnics de les emissores escolars.

Un programa de ràdio és una obra creativa que pot fer ús d'un grapat d'ingredients ben diversos.

FONTS INFORMATIVES.

- Corresponsals. Informadors situats en punts fixos al servei de l'emissora.
- Enviats especials. Informadors traslladats específicament per cobrir un fet.
- Fonts pròpies. "Contactes" en centres de producció d'informació.
- Oficines de premsa. Les institucions i entitats solen organitzar un servei de distribució d'opinions, d'anuncis de fets, etc.
- Agències de notícies. S'accedeix als seus serveis pagant.
- Altres mitjans de comunicació. Premsa, ràdio, televisió...
- Documentació i arxiu. Dipòsit de material informatiu -escrit i sonor- de consulta obligada per a la confecció de temes i programes.

ELEMENTS IMPORTANTS.

- El guió. És el suport literari del missatge a emetre.
- El llenguatge. Cal que sigui clar, precís i breu.
- La veu. L'entonació, la intensitat, la dicció, el timbre de la veu... influeixen en la claredat i en la seva capacitat comunicativa.
- La música. No només com a embolcall sinó com a complement.
- Els efectes especials. Sons que descriuen i ambienten.
- Edició i muntatge. Manipulació de gravacions per emetre en diferit.
- El telèfon. És un bon sistema de participació dels oïdors.
- Transmissions i gravacions d'exterior. Unitats mòbils, línies microfòniques..
- Audicions cara al públic.

LA REDACCIÓ DEL PROGRAMA: PARTICULARITATS DE L'ESCRITURA RADIOFÒNICA.

- Utilitzeu un vocabulari corrent, de fàcil comprensió per a la majoria de la gent.
- Feu frases curtes. Les pauses entre les frases han de deixar temps per reprendre la respiració.
- Eviteu les frases subordinades i la utilització de pronoms.
- El llenguatge ha de ser com més descriptiu millor.
- Respecteu el ritme del llenguatge parlat. La lectura d'un guió radiofònic no hauria de semblar mai que és una lectura.
- Doneu un to directe al relat.
- Reiteració. Les repeticions no importen quan són necessàries.
- Els noms propis han d'anar acompanyats d'una breu descripció del càrrec o ocupació.
- Abreviatures. No en feu servir gaires si no són de domini públic. Les sigles no són comprensibles en aquest mitjà.
- Verbs. Els verbs han d'anar en veu activa. Cal emprar el present d'indicatiu o el pretèrit perfet.
- Signes de puntuació. No s'utilitzen igual que en el llenguatge escrit.
 - La coma (,). Marca una pausa final i un canvi d'entonació.
 - El punt (.). Marca el final d'una unitat fònica completa.
 - Signes prohibits a la ràdio (;) (:). No són recomanables.
 - Signes que cal evitar: () [] Poden ser substituïts per conjuncions com: encara, però ...
 - Les cometes (" "). Impliquen una modificació del sentit de les paraules, o mostren l'opinió original d'algú; no són recomanables.
- Podem resumir els punts anteriors dient que el llenguatge radiofònic ha de perseguir la claredat.

LA REDACCIÓ I LA LOCUCIÓ.

- No s'aconsella emprar més d'una trentena de paraules per frase.
- Són bons recursos la comparació i l'arrodoniment.
- És aconsellable de fer-se un esquema previ dels continguts on apareguin les idees principals i l'ordre d'aparició.
- Els continguts s'organitzen segons uns models narratius estandarditzats.
- Model narratiu periodístic: els fets; els antecedents; el context; les conseqüències i les previsions. La notícia té una entrada, un cos i un tancament. L'entrada cal que sigui impactant i que doni resposta al qui? i el què?
- El model narratiu dramàtic acostuma a tenir un plantejament, un nus i un desenllaç.
- El model narratiu publicitari ofereix una oferta, una descripció i una argumentació.

- La locució radiofònica demana un bon domini de la dicció acústica i de l'expressió sonora oral.
- Les variables més importants són la vocalització (pronunciació correcta de les vocals), l'articulació (pronunciació correcta de les consonants), l'entonació, el ritme i l'actitud.

LA PLANIFICACIÓ SONORA I LA CONSTRUCCIÓ DE L'ESPAI.

- A la ràdio els plans sonors serveixen per a marcar distàncies i definir espais.
- Segons com es faci la planificació, l'oïdor visualitzarà mentalment la situació, l'ambient... encara que en realitat no vegi res.
- El pla radiofònic és un efecte acústic que té un sentit eminentment espacial.
- Primer pla (PP). La comunicació interpersonal utilitzada en les converses quotidianes. Expressa amistat, confiança, proximitat, naturalitat...
- Primeríssim Primer Pla (PPP). És un intent d'aconseguir la màxima proximitat amb l'audiència.
- Segon Pla i Tercer Pla (2P i 3P). Són nivells d'intensitat més baixos. Són bàsics per generar la il·lusió, la sensació d'espai.
- La perspectiva acústica s'aconsegueix amb la superposició coherent de diferents sons situats en diferents plans.
- Els plans estan directament relacionats amb la intensitat a la qual escoltem uns determinats sons.
- La intensitat la variem amb una simple variació del volum de la veu, amb una major o menor aproximació al micròfon o bé manipulant la mescladora de so.

EL MUNTATGE RADIOFÒNIC.

- Les possibilitats tècniques són moltes i variades.
- El *raccord* fa referència a tots aquells aspectes que faciliten la continuïtat, la unió, l'enllaç entre dos o més elements sonors.
- La quadratura consisteix a combinar la presència i l'absència de la veu sobre la música tot respectant els compassos i les frases musicals sense trepitjar-los amb la locució.
- Les figures del muntatge es generen a la taula de mescles. Es poden combinar entre elles. Són aquestes:
 - *FADE IN*. El so apareix gradualment del punt 0 fins al PP.
 - *FADE OUT*. Desaparició progressiva del so des del PP fins el punt 0.
 - *RESOLT*. Tot el que està sonant descendeix, de cop, al nivell 0.
 - *FOSA ENCADENADA*. Tot el que està sonant en PP descendeix a poc a poc fins el punt 0 i, simultàniament, altres sons emergeixen des del punt 0 fins el PP.
 - *FOSA*. Al moment en que està a punt de desaparèixer un so, emergeix l'altre, i es produeix un breu silenci.

- ENCADENAT. Consisteix a encadenar, un rere l'altre, els sons, però sempre en el mateix pla.
- Ens atrevim a donar uns consells sobre la utilització de la música a la ràdio:
 - Pot ser arriscat fer ús d'una música o d'una cançó molt coneguda, ja que pot desviar l'atenció.
 - Combinar amb la veu una música que tingui massa tons aguts pot emmascarar el discurs verbal.
 - No és aconsellable emprar en un muntatge una melodia que tingui llargs períodes d'intensitat molt baixa.
 - Convé fer servir músiques que despertin sensacions en consonància amb el que s'està descrivint.

EL MOVIMENT I LA DIRECCIÓ A TRAVÉS DE L'ESPAI RADIOFÒNIC.

- Amb certes figures del muntatge es pot generar en l'oïdor la il·lusió que s'està movent en un determinat espai radiofònic.
- La direcció és més difícil de representar a la ràdio, gairebé impossible.

EL TEMPS I LA NARRACIÓ A LA RÀDIO.

- Cal conèixer algunes tècniques narratives.
- D'entrada cal diferenciar entre el temps dramàtic (el temps que dura la història que contem) i el temps real (el temps que dura el programa).
- Hi ha tres possibilitats de tractar el temps a la ràdio:
 1. Respectar-lo amb total fidelitat. L'emissió dura el mateix que l'acció.
 2. Reduir-lo. La durada de l'emissió és inferior a la durada del fet real.
 3. Ampliar-lo. La durada de l'emissió és superior a la durada del fet real.
- El temps es pot manipular i dóna peu a diferents possibilitats narratives:
 1. Narració lineal o continuada. Els fets s'exposen tot seguint l'ordre cronològic.
 2. Narració invertida. Es dóna una alteració de l'ordre cronològic. Passem del present al passat o futur, i a l'inrevés.
 3. Narració paral·lela. Quan es presenten alternativament situacions o fets ubicats en diferents espais.

Quan en una narració lineal comprimim el temps estem fent ús de l'el·lipsi.

Quan en una narració invertida ens traslладem al passat estem fent allò que s'anomena un *flash-back*, mentre que si ens traslладem al futur s'anomena *flash-forward*.

TÈCNIQUES DE REALITZACIÓ. LA IMPORTÀNCIA DE LES FIGURES DEL MUNTATGE.

- El més fàcil és fer ús d'algun d'aquests tres recursos: el narrador, el silenci o la música (una cortina o ràfega).
- El narrador només s'hauria de fer servir quan sigui impossible de descriure una acció determinada.
- La fosa encadenada és la figura ideal per portar a terme un *flash-back* o bé un *flash-forward*.
- La fosa, el mateix que el *Fade out* seguit d'un *fade in*, resulta més idònia per recrear translacions espacials i temporals dins de narracions lineals.
- L'encadenat és aconsellable en les narracions paral·leles.
Mai no és aconsellable una fosa encadenada en una narració lineal.
- Quan es fan translacions al passat o al futur des del present, per raons de coherència narrativa cal tornar al present de la mateixa manera –amb les mateixes figures de muntatge–.
- En una narració paral·lela és important definir clarament cadascun dels espais sonors, per evitar confusions.

EL GUIÓ.

- No es pot fer cap programa sense un guió.
- El guió s'haurà de redactar i presentar d'acord amb les pautes que s'especifiquen en aquest dossier.
- Serà net i s'entendrà sense excessives dificultats.
- No es pot tallar una paraula a final de línia.
- No es poden engrapar els fulls, per tal de no fer sorolls dins del locutori.
- El control tècnic haurà de conèixer a grans trets el contingut del guió. És fonamental perquè locutors i tècnics s'entenguin.
- Segons la informació que contenen, la possibilitat de modificar-los i la forma de presentació podem trobar diferents tipus de guions.
 - Segons la informació que contenen poden ser guions literaris, guions tècnics i tecnicoliteraris.
 - Segons la possibilitat de realitzar o no modificacions parlem de guions oberts i de guions tancats.
 - Segons la forma de presentació podem parlar de guions americans i de guions europeus.
 - Els americans es presenten en una sola columna, separant les indicacions del tècnic i les dels locutors mitjançant paràgrafs sagnats. Les anotacions tècniques se subratllen, els noms dels locutors s'escriuen amb majúscules i s'acostuma a deixar un marge a l'esquerra per afegir el que calgui.
 - Els guions europeus es presenten en dues o més columnes. La de l'esquerra es fa servir per les indicacions tècniques i la de la dreta pel text íntegre dels locutors.

- Aquestes tres variables (literari/tècnic; obert/tancat; americà/europeu) es poden combinar entre si.
 - En un guió cal concretar els següents aspectes:
 - L'ordre en què apareixeran els diferents elements (veu, música, efectes sonors, silencis) i la durada (de la música i els efectes sonors, p. ex.).
 - La manera d'aparició i desaparició dels sons: Primer Pla, *Fade in*, Segon Pla...
 - El mode de permanència en antena: Primer Pla, Segon Pla...
 - El suport en què es troba enregistrat el so: disc compacte...
 - Per expressar tot això es fa servir un codi abreujat:
 - Plans:
 - PP = Primer Pla.
 - 2P = Segon Pla.
 - 3P = Tercer Pla.
 - PPP = Primeríssim Primer Pla.
 - Figures de muntatge:
 - F.In* o *Fade In* = *Fade In*.
 - F.Out* o *Fade Out* = *Fade Out*.
 - F/E = Fosa Encadenada.
 - F = Fosa.
 - E = Encadenat.
 - Resolt = Resolt.
 - Cal especificar si es troba en un CD, en un disc de vinil, en un casset o si procedeix d'un micròfon. A continuació el tall que s'emprarà i la cara (si en té més d'una). Finalment el títol del tall. Els suports es numeraran correlativament. P. ex. CD 1, CD 2, casset 1, disc 5,... és aconsellable deixar un espai suficient entre les diferents indicacions tècniques per facilitar la tasca del tècnic.
 - És imprescindible que al guió apareguin explícitament les manipulacions tècniques del so que hagi de fer el tècnic.
 - A continuació oferim uns models de guions de ràdio.
- Guió literari, tancat, americà:

JOAN
(Content): "No hauries d'haver vingut, Maria"
MARIA
(Plorant) : "I tant que sí, estimat »
SINTONIA

Guió tècnic, obert, europeu:

TÈCNIC	LOCUTORS
PP MICRO 1	Locutor 1: Presentació.
F.IN CD 12 TALL 5 BON DIA	
RESOL CD 12	
PP MICRO 2	
PP CD 4 TALL 1 RÀFEGA	Locutor 2: Notícia 1 (Celebració de la diada de Sant Jordi)
PP MICRO 1	Locutor 1: Notícia 2 (Eliminació del Barça de l'eurolliga)

Guió tecnicoliterari, tancat, europeu:

CONTROL	MICRÒFON 1	MICRÒFON 2
PP CD 1 TALL 1 Efecte sonor "Las horas"	Hola, bon dia. Comença el programa informatiu d'avui dijous 24 d'abril de 2003.	Us acompanyem el Pep i la Margarida, dels equips informatius de Ràdio Teràpia.
2P CD 1/PP MICRO 1		
PP M1/2P MICRO 2		
PP CD 9 TALL 3 Ràfega informatius		
F/E CD 9 AMB CD 1 TALL 1		
2P CD 1 / PP MICRO 1		

	Tenim altres notícies que poden ser del vostre interès. Són aquestes.	
--	--	--

SENYALS BÀSICS DEL LOCUTOR I DEL TÈCNIC.

DEL LOCUTOR-A

"Punxar" el disc o la cinta.

Mantenir la música de fons.

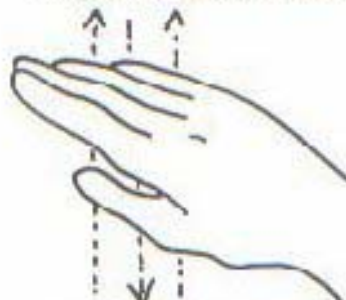
Apujar el fons musical.

Ràfega breu.

Donar entrada al telèfon.

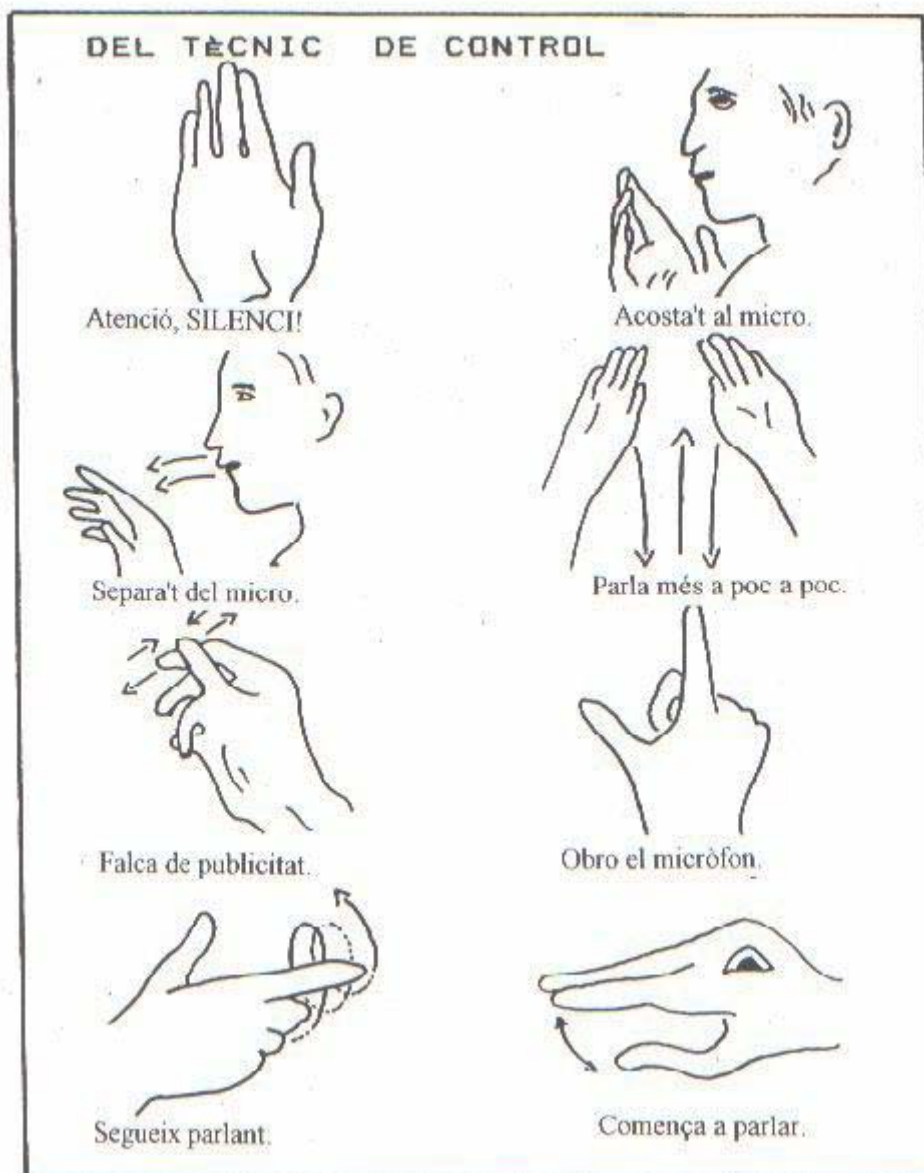
Abaixar el fons musical.

Sintonia del programa.

Fi del programa.

CONSELLS PRÀCTICS PER ALS TÈCNICS DE LES EMISSORES ESCOLARS.

- ✦ Una emissora escolar, malgrat la seva aparent simplicitat, té una sèrie d'aspectes tècnics que han de ser coneguts.
- ✦ Cal superar les mancances tècniques amb imaginació i capacitat de treball.
- ✦ Les coses s'aprenen fent-les. Pren-t'ho amb ganes i amb interès i veuràs com te'n sortiràs.
- ✦ Discos i cintes. Cuida'ls, no hi posis els dits, neteja la pols i la brutícia. Guarda'ls a les càpsules i torna'ls al seu lloc.
- ✦ Mescladores de so. Cal vigilar en tot moment les agulles que indiquen la potència i les palanques de cada canal d'entrada i de sortida per ajustar el nivell de senyal -volum-.

- Auriculars. Escoltaràs el so de tots els aparells. Imprescindibles per a la preescolta.
 - Els senyals als locutors. No t'oblidis de fer els senyals corresponents per orientar els locutors.
 - El tècnic, responsable màxim. Recorda les teves obligacions i actua en conseqüència.
 - No canviïs connexions ni facis res si no n'estàs segur.
 - Si alguna cosa no funciona bé i no en treus l'entrellat, demana ajuda als mestres responsables.
 - Fins i tot els millors cometen errors. És bo de saber-ho per intentar evitar-los. Alguns dels errors més freqüents són:
 - Els silencis. Has de procurar evitar els silencis no desitjats. Tingues preparada sempre alguna música per sortir del pas.
 - Vigila les cintes de casset. Si les poses des del començament tardaran entre 5 i 10 segons en començar-se a sentir. Posa-les apunt amb la preescolta.
 - El telèfon. En acomiadar-se i penjar el telèfon se sent un so desagradable -pi, pi, pi ...-. Estigues alerta i abaixa la palanca de la mescladora per evitar que se senti.
 - Els locutors són més inexperts que tu. Si comencen a parlar abans d'hora o no se sent el que diuen cal que els avisis i que comencin de nou.
 - El so s'acobla. Si el volum dels altaveus que sonen al locutori és molt alt, s'acoblarà a través dels micròfons que estiguin oberts i se sentirà un piiiiaiiiiiii... molt desagradable. Si arriba el cas, baixa el volum. Procura no tenir mai cap micròfon a prop dels altaveus.
 - Les mescladores són els equips que més s'utilitzen. Compte! És fàcil doncs que t'equivoquis amb alguna palanca o commutador. Les mans -els dits- sempre han d'estar a punt.
- A més a més d'aquests, és molt possible que facis altres errors. És inevitable. L'important però és saber reaccionar amb calma i, alhora, amb rapidesa. I procurar que no es repeteixin.

RECURSOS

POSA'T A PROVA

Els enviats especials són

- Informadors traslladats específicament per cobrir un fet. X
- Periodistes que estudien a l'estranger.
- Paquets que s'envien ben embolicats als diaris.

El llenguatge radiofònic cal que sigui

- Nerviós i agressiu.
- Clar, precís i breu. X
- Vulgar i insultant.

Els noms propis han d'anar acompanyats d'una descripció

Dels trets físics.

De la manera de vestir.

Del càrrec o ocupació. X

De totes les variables que intervenen en la locució potser les més importants siguin

La vocalització, l'articulació, l'entonació, el ritme i l'actitud. X

La presència i la vestimenta dels locutors.

La gràcia i el ganxo.

ACTIVITATS D'APRENTATGE

1) A la premsa i a les emissores de ràdio locals, comarcals, nacionals o estatals hi trobaràs notícies i reportatges de tota mena.

A més a més a través de la xarxa Internet tens accés telemàtic a les mateixes fonts d'informació.

Aquí tens uns quants webs que et poden ser molt útils com a referència a l'hora de posar-te a fer guions de ràdio. Navega i observa'n els continguts.

<http://www.edu365.com/diariescola/>

<http://www.info-k.net>

http://www.edu365.com/pls/efe/p_noticies

<http://www.edu365.com/eduradio/>

<http://www.radioestel.com/graellacapdesetmana.htm>

2) Al web <http://www.edu365.com/eduradio/> trobaràs contes que pots escoltar. També trobaràs el text d'unes quantes llegendes. Fixa't a veure si entens totes les tasques que han fet possible l'audició de qualsevol conte: veus, tècnics, muntadors, realitzadors i productors.

3) Elabora un programa informatiu radiofònic titulat "Les notícies de la setmana". Si sou uns quants us podeu repartir la feina: un prepara les notícies d'un cicle; un altre les d'un altre cicle; un altre les generals d'escola; un altre les notícies del cap de setmana...

Una altra opció és fer una tria no de les notícies escolars sinó de les d'àmbit local, comarcal, nacional, estatal, mundial...

Si decideix per exemple recollir les notícies més importants que han passat durant una setmana a l'escola i elaborar un informatiu radiofònic veureu que no és tan senzill com sembla.

Abans de gravar ho haureu de preparar tot, elaborar un guió, repartir les feines, fer una reunió de coordinació, elaborar el guió literari, fer el guió tècnic amb totes les indicacions, preparar la gravació (encara que només disposeu d'una gravadora i un aparell qualsevol de música), decidir qui seran els locutors, escoltar la gravació feta i comentar-la...

Feu servir un tipus de guió tecnicoliterari, tancat i europeu.

4) Fes un reportatge radiofònic, a partir de les pautes que us doni el mestre/professor, sobre un tema com ara algun d'aquests: els nostres avis, la nostra escola, com ens ha transformat la vida el telèfon mòbil, les sortides, les colònies, les festes...

5) Graveu uns 10 minuts d'un programa de ràdio, millor al començament del programa. Escolteu la gravació i redacteu el guió tenint el compte que heu de fer constar les figures del muntatge.

6) Trieu un text breu d'un diari. Llegiu-lo amb una entonació, una actitud i un ritme adequat. A continuació llegiu-lo però amb una entonació, una actitud i un ritme inapropiats. Comenteu les diferències.

7) Elabora un guió tècnic, obert i europeu d'un noticiari radiofònic. Especifica al màxim les figures de muntatge.

8) Construcció de dos textos informatius radiofònics partint de diferents situacions. (En castellà)

<http://iris.cnice.mecd.es/media/radio/simulador/simulador.html>

9) Confecciona el guió d'un fragment radiofònic. (En castellà)

<http://iris.cnice.mecd.es/media/radio/simulador/simulador5.html>

10) Elabora el guió d'una falca publicitària que contingui veus, música i efectes sonors. El guió haurà de ser tecnicoliterari, tancat i europeu. Es valorarà la riquesa del muntatge i la planificació sonora. Enregistra'l i escolta'l.

AVALUA'T

El _____ és el suport literari del missatge a emetre. Cal especificar no només el text a llegir davant del micròfon, sinó totes les indicacions tècniques o artístiques necessàries per fer el programa.

Les _____ són empreses que venen notícies als mitjans de comunicació.

El _____ haurà de conèixer el contingut del guió prèviament a l'inici de l'emissió.

L'_____ no és altra cosa que pronunciar de forma clara i precisa les consonants.

Els estan directament relacionats amb la intensitat a la qual escoltem uns determinats sons.

Els poden ser literaris, tècnics o totes dues coses alhora.

7. LA RÀDIO DIGITAL.

- La ràdio digital.
- El so digital.
- La targeta de so.
- Els formats Wave, MIDI i MP3.

LA RÀDIO DIGITAL.

- La ràdio analògica (AM i FM) pot veure's sotmesa a interferències, requereix un gran nombre de freqüències i cal sintonitzar-la novament si es viatja. Amb la ràdio digital això és història.
- La ràdio digital és la transmissió i recepció de so, el qual ha estat processat utilitzant una tecnologia comparable als aparells reproductors de discs compactes.
- La tecnologia emprada és el sistema DAB, que omet tots els sons no perceptibles per l'oïda humana (6/7 parts del total) sense que això comporti cap pèrdua de qualitat.
- Com funciona la ràdio digital? Al final d'aquest bloc de contingut, a l'apartat Recursos trobaràs un enllaç que t'informa al respecte.
- Algunes emissores ja han començat a emetre en format digital. Els propers anys totes les emissores ho faran.
- Caldrà renovar els aparells de recepció de la ràdio. Ara per ara encara són molts cars els receptors digitals i l'oferta és molt escassa.

EL SO DIGITAL.

- La digitalització ha estat una revolució imparabile que s'ha imposat la darrera dècada.
- L'ordinador té per al so una targeta a la part del darrere, on van connectats tots els elements relacionats amb aquest (micròfons, altaveus, altres fonts sonores...).
- Amb l'arribada del sistema operatiu Windows XP s'han incrementat molt les possibilitats de treballar en entorns d'edició de música, imatges i vídeo.
- Als centres educatius tenim des de fa un temps equips multimèdia per poder treballar la imatge i el so digitals.

LA TARGETA DE SO.

- La targeta de so és el dispositiu multimèdia necessari per enregistrar i reproduir sons a l'ordinador.
- En els actuals sistemes multimèdia, el so pot ser produït i memoritzat de dues formes:
 - Digitalització de fonts d'àudio.
 - Síntesi de sons: vocal o musical (MIDI).
- Les targetes de so que incorporen els ordinadors actuals ofereixen diverses funcions integrades en el mateix dispositiu electrònic:
 - Connector per a un micròfon.
 - Connector per a una entrada de línia externa.
 - Connector per als altaveus.
 - Sintetitzador MIDI intern.
 - Connector per a palanca de control (*joystick*).
 - Connector MIDI extern.
 - Mesclador i amplificador: les diferents línies d'entrada i producció de so són mesclades i amplificades en un canal de sortida.

ELS FORMATS WAVE, MIDI I MP3.

- El format WAVE és l'estàndard que usa el sistema operatiu Windows en els arxius de so. És un sistema de compressió de so que ocupa molt d'espai per a cada arxiu. Un minut de so pot ocupar uns 10 Mb de memòria. Els fitxers de so amb el format WAVE porten l'extensió .WAV
- Per executar fitxers musicals MIDI, cal disposar d'un sintetitzador. Els fitxers amb música codificada segons el sistema MIDI porten les extensions d'arxiu .MID
- Podem trobar en el mercat informàtic, o a la xarxa Internet, diferents programes amb els quals convertir els arxius de so en els diferents formats.
- Hi ha reproductors de so gratuïts com el Winamp, el Real Player, el RealOne o el Windows Media Player.
- Hi ha programes, alguns més aviat cars, que serveixen per editar i modificar el so i generar efectes sonors, com ara el Sound Forge i el Cool Edit; però també n'hi ha de més econòmics que serveixen per construir muntatges sonors com l'Acoustica MP3 Audio Mixer.
- També a la xarxa Internet hi ha música de tota mena que es pot "baixar" a través de programes com el KaZaA Media o el WinMX. És

més recomanable anar directament a uns webs determinats per tal d'evitar cometre delictes contra la propietat intel·lectual.

Per a més informació:

<http://www.xtec.es/~jmartine/radio/digital/index.html>

La ràdio Digital. Tractament del so (Informació extreta en part del mòdul 4 del curs D72 creat per en Jordi Poveda.) Aquí trobareu informació sobre la configuració de l'ordinador, el tractament del so (Wav, Midi, MP3), practiques i programes.

RECURSOS

<http://www.radiodigitaldab.com/index.asp?tid=6&hid=25&cid=25&did=14>

Webs des d'on baixar-se música sense problemes legals.

www.mp3.com

www.vitaminic.es

www.weblisten.com

www.mp3hispania.com

www.hispamp3.com

www.esmp3.cc

www.mp3adicto.com

<http://mp3.xasa.com>

<http://www.real.com/realone/plus/?lang=es&loc=zz>

POSA'T A PROVA

La ràdio digital és la transmissió i recepció de so utilitzant una tecnologia comparable

A la tecnologia de la informació i la comunicació.

Als aparells reproductors de discs compactes. X

A la tecnologia punta ferroviària.

L'ordinador té per al so una targeta a la part del darrere, on van connectats tots els elements relacionats amb aquest

Micròfons, altaveus, altres fonts sonores. x

Teclat, ratolí i impressora.

Telèfon, micròfon i *router*.

La targeta de so és el dispositiu multimèdia necessari per

Escollar música per la ràdio.

Complementar els processadors de textos.

Enregistrar i reproduir sons a l'ordinador. x

Les targetes de so que incorporen els ordinadors actuals ofereixen
Diverses funcions integrades en el mateix dispositiu electrònic. x
Música a totes hores.
Un complement gràfic molt adequat.

El format WAVE és l'estàndard que usa el sistema operatiu Windows
en els arxius de so. És un sistema de compressió de so que ocupa
Molt d'espai. Un minut de so ocupa uns 10 Mb de memòria. x
Bastant d'espai.
Poc espai.

ACTIVITATS D'APRENENTATGE

1) Si tens al teu ordinador el sistema operatiu Windows 95 o 98, vés al web <http://www.xtec.es/~jmartine/radio/digital/index.html> i assegura't que tens la configuració del so correcta.

Si tens el sistema Windows XP, assegura't que el so de l'ordinador és el correcte. A la barra de tasques de Windows és aconsellable que t'aparegui la icona corresponent. Si no apareix, posa-la. Aquesta és la ruta: *inicio – panel de control – dispositivos de sonido, audio y voz – dispositivo de sonido y audio*. A la fitxa *volumen*, a *volumen del dispositivo* cal activar la casella de verificació *colocar un icono de volumen en la barra de tareas*. Fer clic a *aplicar* per tancar la finestra. Fent un doble clic sobre la icona amb forma d'altaveu de la barra de tasques de Windows es podrà accedir al quadre de diàleg *control de volumen*. Assegureu-vos que aquesta és la configuració. Una altra manera d'accedir a *control de volumen* és aquesta: *inicio – programas – accesorios – entretenimiento – grabadora de sonidos*.

Fes una gravació d'1 minut aproximadament, enregistra-la amb el teu nom allà on calgui i després reproduïx-la amb algun programa que t'ho permeti fer, com p.ex. el *Reproductor de Windows Media*. (Amb el Windows XP la ruta és *inicio – programas – accesorios – entretenimiento - grabadora de sonidos*)

2) Si vols copiar una determinada cançó d'un CD de música al nostre disc dur per a una posterior edició pots fer la pràctica següent:
<http://www.xtec.es/~jmartine/radio/digital/pract.html#1>

3) Si vols reproduir un fitxer Mp3 amb un programa descompressor pots fer la pràctica següent:
<http://www.xtec.es/~jmartine/radio/digital/pract.html#2>

4) Si vols fer proves amb un lector de textos en català fes aquesta pràctica: <http://www.xtec.es/~jmartine/radio/digital/pract.html#4>

5) Si vols instal·lar-te el programa Real Player fes aquesta pràctica: <http://www.xtec.es/~jmartine/radio/digital/pract.html#5>

6) Si vols escoltar alguna de les emissores de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió, fes aquesta pràctica: <http://www.xtec.es/~jmartine/radio/digital/pract.html#6>

7) Amb el Windows Media pots reproduir CDs d'àudio com en qualsevol reproductor convencional. I, a més a més, et mostra tots els detalls del disc, la qual cosa et facilitarà la tria dels temes. Pots visualitzar en mode complet i compacte; reproduir de forma aleatòria o consecutiva; fer la recerca de l'àlbum a Internet i obtenir el títol, l'interpret, les cançons i la portada... Si estàs connectat a Internet quan poses un disc en la unitat de CD-Rom per escoltar-lo amb Windows media aquesta informació l'obtindràs automàticament. Prova de fer-ho tu amb algun CD. Et caldrà tenir instal·lat el Windows Media.

8) Si fas servir molts CD de música o bé vols fer-te una recopilació amb cançons d'uns quants CD, pots optar per copiar la teva música favorita al disc dur del teu ordinador. Després podràs reproduir les cançons sense haver de fer servir el CD o també gravar-les en un CD-Rom verge. Amb el programa Windows Media ho pots fer amb les opcions *Copiar desde CD* i *Copiar a CD o dispositivo*. En aquest cas tens l'opció d'indicar que els arxius copiats no puguin ser reproduïts en altres equips, d'acord amb la normativa sobre drets d'autor. Crea una carpeta a la unitat corresponent (a la T si treballes en xarxa, per exemple), posa-li un nom adequat i fes una recopilació de 4 o 5 cançons seguint les pautes donades.

9) Descarregar-se música d'Internet pot resultar útil. La descàrrega no es pot fer, però, des de qualsevol web perquè moltes són il·legals i, sense saber-ho, pots estar cometent un delictes contra la propietat intel·lectual. T'especifiquem unes quants webs des d'on et podràs baixar música sense cap problema. La major part són gratuïts. És possible que en algun d'aquests webs et demanin, el primer cop que hi accedeixis, les dades personals per poder-te acollir al servei. No té per què haver-hi cap problema, en principi.

www.mp3.com

www.vitaminic.es

www.weblisten.com

www.mp3hispania.com

www.hispamp3.com

www.esmp3.cc

www.mp3adicto.com

<http://mp3.xasa.com>

Si prefereixes localitzar la música fent ús d'un cercador o bé a partir de programes específics com ara el KaZaA Media o el WinMX, compte! perquè la majoria de webs on accediràs són il·legals.

Un cop hakis triar una cançó, fes clic amb el botó dret del ratolí.

Apareixerà un menú emergent. Hauràs de fer clic a l'opció *Guardar destino como...* Només et caldrà especificar la carpeta on vols desar la cançó i clicar l'opció *Guardar*.

10) Baixar-se música d'Internet és una pràctica habitual per part de molta gent. Hi ha programes d'intercanvi d'arxius com ara el Kazaa Media Desktop, l'iMesh, el Morpheu, el Grokster, el WinMX...

La majoria de vegades aquesta és una pràctica il·legal doncs es vulneren les lleis de propietat intel·lectual.

Les grans empreses discogràfiques fins ara no han ofert un servei de pagament a través d'Internet que compleixi unes condicions raonables pel que fa a les tarifes, la seguretat, l'amplitud del catàleg...

Darrerament l'empresa Apple ha apostat per un nou servei en línia de descàrrega de música digital, de venda de cançons per Internet, l'iTunes Music Store.

Informa't sobre el tema de la propietat intel·lectual dels creadors musicals. Fes un debat amb la resta de companys de la classe sobre els pros i contres de la pràctica de baixar-se música d'Internet.

Per a més informació:

<http://www.sgae.es>

<http://www.aie.es>

AVALUA'T

L'ordinador té per al so una _____ a la part del darrere, on van connectats tots els elements que hi estan relacionats (micròfons, altaveus, altres fonts sonores).

Les targetes de so que incorporen els ordinadors actuals ofereixen diverses _____ integrades en el mateix dispositiu electrònic.

El format _____ és l'estàndard que usa el sistema operatiu Windows en els arxius de so.

Els fitxers de so amb el format WAVE porten l'extensió _____

Hi ha reproductors de so gratuïts com el _____, el _____ o el _____.

A la xarxa Internet hi ha música de tota mena que es pot baixar amb tranquil·litat des d'alguns webs. És perillós fer-ho des de cercadors o a través de programes com el _____ o el _____.

8. LA RÀDIO A INTERNET. EL SERVEI XTEC RÀDIO.

➡ El professor de la Universitat de Barcelona Juan José Perona Páez, en un article titulat "Radio escolar en Internet: un proyecto pedagógico para la era digital" (el podeu trobar en format PDF a l'apartat Recursos tècnics de la pàgina inicial del web), explica amb deteniment un seguit de qüestions.

1. Que el canvi més significatiu que ha experimentat la ràdio en els darrers anys ha estat la incorporació a Internet.
2. Que la creació d'una emissora de ràdio escolar a Internet és una iniciativa pedagògica rellevant en l'era digital.
3. Que en el terreny de l'educació la convergència tecnològica de la informàtica, les telecomunicacions i la indústria audiovisual ofereix un ventall de possibilitats espectacular.
4. Que és viable la creació d'un web que incorpori text, so i imatge. És a dir un lloc web que aportï nous elements comunicatius i ofereixi tot un seguit de serveis als centres educatius que es decideixin a posar en marxa una emissora de ràdio escolar a través d'Internet.
5. Que XTEC Ràdio és una bona iniciativa que pretén promocionar el servei de ràdio escolar a través d'Internet. Ara per ara és només una plataforma de difusió centralitzada que possibilita que la producció escolar radiofònica pugui ser escoltada via Internet i, a més a més, afavoreix la introducció de la ràdio com a mitjà de comunicació als centres. Està per veure que XTEC Ràdio pugui arribar a convertir-se en l'embrió d'una futura ràdio escolar catalana a Internet.

Tot plegat es tracta d'un estudi encarregat pel Centro Nacional de Información y Comunicación, depenent del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte en el qual es projectava la posada en funcionament d'una emissora escolar telemàtica d'abast estatal.

➡ La informació sobre el servei **XTEC Ràdio** la trobareu a:

<http://www.xtec.es/radio>

El Programa d'Informàtica Educativa ha posat en marxa '**XTEC Ràdio**', que pretén promocionar el servei de ràdio per Internet. A través d'aquest nou projecte, tots els centres de Catalunya que treballin la ràdio o que emetin els seus propis programes a nivell de centre podran, a partir d'ara, publicar-los via Internet, per tal que altres centres puguin rebre les seves emissions.

➤ Es poden escoltar moltes emissores de ràdio a través d'Internet. Això es pot fer accedint directament al web de l'emissora en qüestió, a través d'algun portal o d'algun enllaç específic i també a través d'algun programa com ara el Windows Media, amb l'opció *Sintonizador de radio*.

Aquest programa accedeix a algunes de les emissores anglosaxones disponibles a Internet i les agrupa segons el tipus de música que emeten. Només cal clicar sobre una d'elles perquè aparegui un breu text explicatiu. Clicant sobre el *play* començarà a escoltar l'emissora en breus segons.

➤ A l'apartat d'Enllaços de la pàgina inicial trobareu enllaços directes a multitud d'emissores d'arreu del món que emeten per Internet.

➤ A l'apartat de Recursos de la pàgina inicial trobareu els programes que necessitareu per poder sintonitzar emissores a través d'Internet.

RECURSOS

http://kane.uab.es/generes_radiofonics/fonoteca.htm

<http://kane.uab.es/congresdelaradio/pdf/internet.pdf>

POSA'T A PROVA

El canvi més significatiu que ha experimentat la ràdio en els darrers anys ha estat

L'emissió en so estereofònic.

La incorporació a Internet. x

L'aparició de múltiples concursos.

En el terreny de l'educació la convergència tecnològica de la informàtica, les telecomunicacions i la indústria audiovisual ofereix

Més feina als educadors i als alumnes.

Menys possibilitats reals de fer treballs multimèdia.

Un ventall de possibilitats espectacular. x

XTEC Ràdio és una bona iniciativa que pretén promocionar el servei de ràdio escolar

A través d'Internet. x

Via satèl·lit.
Intercentres.

La informació sobre el servei **XTEC Ràdio** la trobareu a:

<http://www.telenotícies.com>
<http://www.xtec.es/radio> x
<http://www.xtec.es/audiovisuals>

Es poden escoltar moltes emissores de ràdio a través
D'Internet. x
D'emissores de televisió.
De l'ordinador.

ACTIVITATS D'APRENENTATGE

1) El professor de la Universitat de Barcelona Juan José Perona Páez, en un article titulat "Ràdio escolar en Internet: un proyecto pedagógico para la era digital" (el podeu trobar en format PDF a l'apartat Recursos tècnics de la pàgina inicial del web), explica amb deteniment un seguit de qüestions, 5 en concret. Consulta les 6 primeres pàgines d'aquest document i cita textualment els fragments on es parla de cadascuna de les 5 qüestions esmentades.

2) Mou-te pel web www.xtec.es/radio. Hauries d'entendre el mecanisme d'aquest servei i poder-lo explicar breument de manera entenedora. A l'apartat "Sintonitza'ns", escolta els treballs que han fet les escoles que tenen enllaços.

3) Mou-te pel web www.edu365.com/eduradio i en especial per l'apartat L'escola i la ràdio. Escolta alguns contes i sintonitza algunes de les emissores escolars que emeten per Internet.

4) Sintonitza algunes emissores a través del programa Windows Media, o un altre de característiques similars. Fes un llistat i especifica alguna característica d'aquestes emissores.

5) A l'apartat Enllaços de la pàgina inicial del web trobaràs multitud d'emissores d'arreu del món que emeten per Internet. Busca quines emissores de la teva comarca ho fan. Pots fer servir un cercador com ara el Google en català <http://www.google.com/intl/ca/>. Et serà més fàcil fer la cerca "a les pàgines en català" i no pas "al web".

6) Fes una llista nominal dels programes, del *software*, que et permeten sintonitzar emissores a través d'Internet. Omple aquesta graella comparativa.

Nom del programa	Versió	Gratuït Pagament	Breu descripció	Valoració

AVALUA'T

La creació d'una emissora de ràdio escolar a Internet és una iniciativa pedagògica rellevant en l'era .

XTEC Ràdio és una plataforma de difusió centralitzada que possibilita que la producció escolar radiofònica pugui ser escoltada .

A través d'XTEC Ràdio tots els centres de Catalunya que treballin la ràdio o que emetin els seus propis programes poden publicar-los via Internet, per tal que altres centres puguin .

Al web d'XTEC Ràdio hi ha, a més a més de la introducció, uns quants apartats: emissió, recepció, , i .

El programa Windows Media, amb l'opció *Sintonizador de radio* permet .

9. LA RÀDIO A L'ESCOLA I A L'INSTITUT.

- Com fer ràdio a l'escola i a l'institut.
- Formules organitzatives del centre.
- L'emissora escolar.
- Equipaments tècnics.
- Ràdio "Ràpia". <http://www.xtec.es/centres/a8037528/emisora/radorapia.htm>
 - Estatut de funcionament.
 - Principis bàsics.
 - Altres qüestions.
 - Comissió de ràdio.
 - Com es fan els programes a Educació Infantil i Educació Primària.
 - Pautes de funcionament dels programes elaborats a les classes.
 - Esquema tècnic de l'emissora.
 - Alguns consells pràctics pels tècnics de Ràdio "Ràpia".
 - Valoració d l'experiència.
- Ràdio Estalella. <http://www.xtec.es/ceipestalella/radioest.htm>
- Ràdio Gaudí. <http://www.xtec.es/ceipantonigaudi/radiogaudi.html>
- Ràdio Drassanes. <http://www.ravalnet.org/ravalmedia/espacio/drassanes/>
- Ràdio La Canonja. <http://www.xtec.es/centres/e3003185/radio/index.htm>
- Ràdio Arenys de Munt. <http://www.xtec.es/ceipsmarti/radio/radio.htm>

COM FER RÀDIO A L'ESCOLA I A L'INSTITUT.

- La ràdio pot ser una eina motivadora en altres àrees o bé constituir per si mateixa una matèria.
- És imprescindible utilitzar els equipaments tècnics dels quals es disposa al centre.
- És important l'aprenentatge dels recursos i elements propis del llenguatge radiofònic (veu, música, efectes sonors, silenci).
- Podem explicar com es construeixen els guions i quines són les rutines productives més senzilles dels programes de ràdio.
- És important conèixer els processos d'elaboració de les notícies, els recursos emprats i la intencionalitat.

FÒRMULES ORGANITZATIVES DEL CENTRE.

- Dins de l'àrea curricular de llengua es pot treballar el llenguatge verbal i el llenguatge escrit.

- En altres àrees es poden elaborar programes referits a la matèria que es treballa.
- Els racons i els tallers són unes estratègies molt utilitzades. Tallers per a la realització de programes concrets i també per aprendre l'ús dels aparells.
- En els centres que disposen de ràdio escolar acostuma a funcionar en horari no lectiu.
- Hi ha molts tipus d'organització del funcionament de la ràdio escolar:
 - Des de programes que funcionen portats íntegrament per alumnes fins a programes que depenen exclusivament dels adults.
 - Hi ha centres que ja al matí organitzen la benvinguda a través de les ones radiofòniques o els altaveus del centre.
 - Els migdies, menjadors i hores d'esbarjo són un altre moment en què funciona la ràdio.
 - Hi ha centres en què l'activitat radiofònica anirà estretament relacionada amb les activitats docents que s'estan treballant en aquell moment.

L'EMISSORA ESCOLAR.

- L'emissió no cal que sigui a través de les ones radiofòniques.
 - Hi ha altres sistemes més per fer ràdio en un centre:
 - El programa gravat que es passa als altres companys i companyes.
 - Els altaveus a la finestra d'una classe que dona al pati.
- L'emissió es fa en hores d'esbarjo.
- L'Escola sonoritzada per altaveus a l'interior i a l'exterior.
 - L'equip emissor de pocs watts de potència i amb una antena petita. Només es podrà sintonitzar dins del recinte escolar.
 - L'emissora municipal és a dins de l'escola.
- En les poblacions en què no existeix ràdio municipal.
- L'escola fa ràdio a l'emissora municipal i/o comercial.
 - L'escola obre les portes a través de la ràdio municipal i/o comercial. Es porta una unitat mòbil al centre i des d'allí s'emet el programa.
 - Els programes s'emeten a través d'un servidor d'Internet, no a través de les ones.
- En resum, hi ha quatre grans opcions a l'hora d'emetre els programes:
 1. L'escola es sonoritza a través d'altaveus i trompetes.
 2. Es fa ràdio en un altra emissora: municipal...
 3. Es fa ràdio convencional a través de les ones hertzianes.
 4. Es fa ràdio a través d'Internet.
- No cal dir que es pot fer, alhora, més d'una fórmula. Per exemple emetre per ones i per Internet simultàniament i tenir sonoritzada l'escola a través d'altaveus.

EQUIPAMENTS TÈCNICS.

- En funció de la fórmula triada per fer ràdio caldrà un equipament o un altre.
- Excepte en el cas d'anar a una altra emissora hi ha un mínim imprescindible: un parell de micròfons, una petita mescladora de so, un reproductor de discos compactes, una pletina per gravar i un casset o radiocasset amb sortida d'auriculars.
- Aquest equipament permet fer enregistraments amb el mínim de qualitat per poder reproduir els programes dignament.
- Si l'opció és sonoritzar l'escola a través d'altaveus i trompetes, caldrà connectar un amplificador i disposar dels altaveus corresponents.
- Si es tracta de muntar una emissora convencional que emeti en freqüència modulada (FM) caldrà un emissor i una antena ubicada en un punt enlairat.
- Si del que es tracta és d'emetre a través d'Internet ens cal, a més a més dels aparells bàsics ja esmentats
 - Un ordinador multimèdia.
 - Uns quants programes de lliure distribució com ara el Real Player, el Real Encoder, el Winamp i el Cooledit.
 - Un servidor o "Hosting" que distribueixi el so als internautes. En el cas dels centres educatius de Catalunya, XTEC Ràdio ofereix el servei gratuïtament.
 - A més a més caldrà inserir al web del centre l'enllaç corresponent que permeti sintonitzar l'emissora.

RÀDIO "RÀPIA".

ESTATUT DE FUNCIONAMENT.

- Parlar d'estatut de funcionament sembla una cosa massa gruixuda pel que és una emissora escolar.
- L'experiència demostra que és imprescindible tenir unes normes bàsiques de caràcter intern que regulin les activitats radiofòniques.
- Aquest breu estatut de funcionament forma part del reglament de règim interior de l'escola, i és d'obligat compliment.

PRINCIPIIS BÀSICS.

- Ràdio "Ràpia" és l'emissora de ràdio del C.E.I.P. "Sant Domènec", de la Ràpita (Sta. Margarida-Monjos), a l'Alt Penedès. És un equipament educatiu i cultural de l'escola i no té cap altra finalitat comercial o proselitista.
- Està oberta a tota la comunitat educativa: mestres, alumnes, pares i mares, exalumnes, altres persones i entitats... Respecta la llibertat d'expressió.
- El titular és l'escola. La comissió de ràdio en gestiona el funcionament. La direcció del centre assumeix la màxima i última responsabilitat. El consell escolar supervisarà el funcionament general

de l'emissora, aprovarà el pla de treball a l'inici de cada curs i la memòria corresponent en acabar cada curs acadèmic.

- Totes les tasques radiofòniques estan d'acord amb les pautes marcades pel projecte educatiu de centre -PEC-, el projecte curricular de centre -PCC-, el reglament de règim interior -RRI-, el pla anual de centre -PAC-, així com amb la resta de la normativa oficial que regula el funcionament general del centre.
- Ràdio "Ràpia" serà respectuosa amb totes les persones i entitats. També ho serà amb la resta d'emissores -comercials, institucionals ...-. Buscarà la col·laboració amb altres mitjans de comunicació d'àmbit escolar i extraescolar.
- Ràdio "Ràpia" no farà cap tipus de publicitat amb caràcter econòmic ni dificultarà la recepció d'altres emissores.
- Ràdio "Ràpia" ha de tenir un estil de ràdio, una manera de fer ràdio que obeeixi a una intencionalitat pedagògica i educativa. Diferent d'altres fórmules radiofòniques que tenen altres intencionalitats ben diferents.

ALTRES QÜESTIONS.

- Cal encara concretar tot un seguit d'aspectes com ara els horaris d'emissió i el calendari, els criteris de programació...
- El pla anual proposat per la comissió de ràdio contemplarà totes aquestes qüestions.
- Totes les feines que comporta la programació diària, de 2/4 d'1 a 1/4 de 2 del migdia de dilluns a divendres, són fetes pels nois i noies amb l'ajut dels mestres.
- Els exalumnes també poden col·laborar en la programació de tarda, de 3 a 2/4 de 5 alguns dies de la setmana.
- Tots els nois i noies tenen l'oportunitat de participar directament en el funcionament de l'emissora. I ho poden fer a la carta:
 - D'entrada tothom hi col·labora, aproximadament un cop al mes, en els programes que s'elaboren sota la tutela dels mestres a totes les classes.
 - També poden fer els programes voluntaris setmanals.
 - Els que són una mica més "manetes" i tenen interès a manipular aparells tècnics poden fer de tècnics de control.
 - I fins i tot poden formar part de la comissió de ràdio.
- Convé que coneguin les normes de funcionament de l'emissora escolar.

COMISSIÓ DE RÀDIO.

- El reglament de règim interior de l'escola, en parlar de les comissions mixtes, diu el següent:
 - Les comissions mixtes estaran constituïdes per mestres, alumnes i, en el seu cas, pares. La designació final dels components d'aquestes comissions mixtes correspon al Consell Escolar.

- Són funcions de les comissions mixtes "estudiar, informar i elevar propostes al Consell Escolar sobre aquells aspectes del seu àmbit que se'ls sol·licitin, o considerin convenient d'aportar, així com desenvolupar les tasques que el Consell Escolar li encomani" (Decret 87/1986, article 22.4).

➤ El Pla Anual de centre de cada curs establirà els membres, mestres coordinadors, funcionament i Pla de Treball de cada comissió.

➤ El pressupost de l'escola atendrà les necessitats materials de cada comissió.

➤ La Memòria de cada curs recollirà les actes i la valoració de la feina feta.

COM ES FAN ELS PROGRAMES A EDUCACIÓ INFANTIL I EDUCACIÓ PRIMÀRIA.

EDUCACIÓ INFANTIL.

➤ Setmanalment cada classe fa un programa d'una durada de 10 a 15' on participen 2 o 3 alumnes acompanyats de la mestra tutora.

➤ S'expliquen contes, es canten cançons, es parla d'alguna cosa que s'ha treballat a la classe, d'alguna sortida, es comenten els aniversaris...

➤ El programa es prepara a la classe amb antelació. Es notifica a les famílies.

➤ La mestra és qui dóna les pautes i els torns de paraula. També intervé en el programa activament.

➤ Tot el treball es desenvolupa oralment.

➤ De tant en tant es treballen a la classe alguns temes del dossier de ràdio elaborat a l'escola, ja sigui al racó del so o de forma col·lectiva.

➤ A l'aula s'escolta i es comenta la gravació del programa amb tot el grup classe.

CICLE INICIAL.

➤ A cicle inicial el desenvolupament del programa setmanal és similar a com es fa a l'educació infantil. Especialment a 1r de cicle inicial.

➤ La diferència fonamental és que es prepara un guió escrit del programa. Aquest guió es llegeix i es fan unes quantes lectures prèvies.

➤ Els nens i nenes que llegeixen prou bé el poden llegir al moment de fer el programa. Els que llegeixen més malament no el llegeixen sinó que, oralment, de memòria, diuen el que està escrit al guió.

➤ A 2n de cicle inicial els guions ja es llegeixen sense problemes, en general.

➤ El contingut dels guions és similar al dels guions d'educació infantil: s'expliquen contes, es canten cançons, es parla d'alguna cosa que s'ha treballat a la classe, d'alguna sortida, es comenten els aniversaris...

➤ El paper del mestre tutor ja no és tan imprescindible, tot i que sempre acompanya el grup de 3 o 4 nens i nenes que intervenen al programa.

CICLE MITJÀ.

➤ La sessió de 45' es divideix en dues parts. La primera dirigida al grup classe i l'altra a grups petits.

➤ 1r de cicle mitjà.

- 1a part.

Dura aproximadament un quart d'hora. Tota la classe escolta el programa anterior. Això serveix per fer una valoració

- 2a part.

Es dedica a la confecció del guió del proper programa.

Un cop finalitzada l'elaboració oral del guió, es procedeix a confeccionar el text escrit. Se'ls proporciona una plantilla amb unes pautes.

Un cop escrit el guió, s'assajarà per part dels locutors.

➤ 2n de cicle mitjà.

- Aquest mateix model de sessió es reproduïx a la classe de 2n de cicle mitjà però amb els continguts propis del nivell.

- A part de la confecció del guió, també es treballen els diferents gèneres radiofònics com la narració o el radioteatre.

- A banda de la lectura també es treballen les diferents característiques de cada text: puntuació, diàlegs, frases curtes, els signes de puntuació, etc.

CICLE SUPERIOR.

➤ Al cicle superior utilitzem la sessió setmanal de ràdio, de 45' de durada, per desenvolupar 3 activitats complementàries:

1. Comentari del programa fet la setmana anterior per un grup de 3 o 4 alumnes. Tant els aspectes positius com els negatius, els més remarcables.
2. Preparació del programa de la setmana, per part del grup de 3 o 4 nois i noies que el fan setmanalment.
3. Treball sistemàtic d'algun aspecte contemplat al dossier de ràdio elaborat a l'escola.

➤ Pel que fa al programa setmanal, en grups de 3 o 4, el guió s'elabora a partir d'un ampli ventall de continguts:

- Les pròpies notícies que genera el grup classe, el cicle o l'escola.
- Continguts variats del setmanari comarcal LA FURA, molt arrelada a la comarca: Dossier monogràfic sobre temes diversos; el temps, resums mensuals; navegant per Internet; notícies de la comarca; informació castellera; exposicions; convocatòries; agenda (santoral, efemèrides, televisió, agenda d'actes a nivell comarcal); cinema, esports.

- Continguts de revistes infantils com ara Cavall Fort, Tretzevents, Reporter.doc: reportatges; treballs de plàstica; còmics; agenda; connexions; notícies; entreteniments; curiositats; contes i narracions; temes de debat...
- Continguts de diaris i revistes: notícies de tota mena, xafareries...
- Textos i recursos de tota mena: endevinalles, refranys, embarbussaments, poesies, receptes de cuina...
- El guió s'elabora a partir d'unes plantilles ja fetes per tal d'agilitar la redacció.
- Un cop escrit el guió, els locutors que aquella setmana intervindran en el programa l'assagen. Ser locutor és una feina rotativa.

PAUTES DE TREBALL DELS PROGRAMES ELABORATS A LES CLASSES.

- L'equip de mestres de cada cicle o cicles planificarà i farà el seguiment els continguts radiofònics a treballar al llarg del curs. Comptaran amb el suport de la comissió de ràdio.

ESQUEMA TÈCNIC DE L'EMISSORA.

- L'equipament tècnic de Ràdio "Ràpia" és el següent:
 - 2 aparells de discos compactes
 - 1 telèfon.
 - 1 auriculars.
 - 2 aparells de ràdio.
 - 1 mescladora.
 - 2 dobles platines.
 - 5 micròfons.
 - 1 emissor de 20 watts de potència.
 - 1 compressor de so.
 - 1 antena.
 - 1 generador de so estèreo.
 - 3 gravadores de butxaca.
 - Connectors diversos.
- A més a més disposem d'una unitat de gravació mòbil dotada del següent equipament:
 - 1 reproductor de discs compactes.
 - 1 pletina.
 - 1 mescladora.
 - 2 micròfons.
 - 1 equip compacte (giradiscos, sintonitzador, doble pletina).
 - Connectors diversos.
- Des del 2000 disposem d'una maleta de ràdio portàtil amb l'equipament imprescindible per poder fer ràdio amb un mínim de material. Al seu interior trobem una petita emissora, una antena d'1 m d'alçada, 1 micròfon, 1 mesurador d'ones estacionàries i uns quants cables i connectors. Permet fer emissions de ràdio i sintonitzar-les en

un espai d'unes dimensions com ara el recinte escolar. Aquest equipament es posa a disposició dels centres que ens ho demanen per fer tallers de ràdio.

VALORACIÓ DE L'EXPERIÈNCIA

- En aquests moments l'experiència de ràdio està consolidada. Després d'uns quants anys de rodatge, el treball radiofònic ja forma part de les tasques escolars de tots els nois i noies de l'escola.
- Això no vol dir que les tasques radiofòniques que s'estan fent no siguin millorables. La millora qualitativa sempre ha estat (i serà) una fita a tenir ben present.
- Els objectius bàsics de l'emissora es mantenen. La ràdio
 - Ensenya a saber expressar-se.
 - Reforça el treball individual i en equip.
 - Incita a la reflexió i al respecte als interlocutors.
 - Responsabilitza els nois i noies en tasques ben diverses: tècniques, organitzatives...
 - Dinamitza la vida escolar, és un pont de contacte permanent amb les famílies i el poble en general.
- L'emissora escolar de ràdio és l'element més emblemàtic i més dinamitzador del centre. I té un potencial que cal no malbaratar.
- Els continguts radiofònics es poden integrar a les àrees d'aprenentatge, especialment a l'àrea de llengües, de coneixement del medi, de música, les tecnologies de la informació i la comunicació...
- És aconsellable de treballar de manera integrada els continguts de ràdio i d'informàtica.
- És un mitjà de comunicació que cal posar a l'abast de tots els nens i nenes.
- A l'àrea de llengües, el profit que en podem treure és enorme. Els nens i nenes, des dels 3 anys
 - S'acostumen a parlar en públic i a explicar vivències.
 - Adquireixen fluïdesa en la lectura en veu alta.
 - Els motiva a llegir el millor possible.
 - Els fa conèixer i escoltar molts tipus de música i adequar-los segons el tema que es tracta.
 - Aprenen a escriure resums de notícies, a elaborar-ne de pròpies, a inventar històries, a fer entrevistes, a fer poemes, rodolins, endevinalles i tot tipus de textos que poder ser radiats i per tant escoltats...
- És per tot plegat que l'escola dedica una sessió setmanal per grup, de 45 minuts, a treballar sistemàticament els continguts radiofònics.
- CEIP Sant Domènec. Av. Penedès, 1. 08730 La Ràpita. -Sta. Margarida i els Monjos-, Alt Penedès. Tel-fax 938980400.
c.e. a8037528@centres.xtec.es [Http://www.xtec.es/centres/a8037528](http://www.xtec.es/centres/a8037528)
Ens podeu sintonitzar en directe a través del nostre web, de 2/4 d'1 a 1/4 de 2 del migdia, durant el curs escolar, de dilluns a divendres.

RÀDIO ESTALELLA.

➡ Ràdio Estalella és l'emissora de ràdio del CEIP Estalella Graells de Vilafranca del Penedès. El 1997 va iniciar les tasques radiofòniques i el juny de 2000 es va inaugurar oficialment i va iniciar les emissions diàries.

➡ A hores d'ara és una experiència consolidada i rellevant que ha estat mereixedora d'una beca per part de la Fundació Enciclopèdia Catalana i del Premi Civisme als Mitjans de Comunicació, modalitat ràdio.

➡ Trobareu més informació sobre l'experiència en aquest web:

<http://www.xtec.es/ceipestalella/radioest.htm>

RÀDIO GAUDÍ.

➡ <http://www.xtec.es/ceipantonigaudi/radiogaudi.html>

RÀDIO DRASSANES.

➡ <http://www.ravalnet.org/ravalmedia/espacio/drassanes/>

RÀDIO LA CANONJA.

➡ <http://www.xtec.es/centres/e3003185/radio/index.htm>

RÀDIO ARENYS DE MUNT.

➡ <http://www.xtec.es/ceipsmarti/radio/radio.htm>

RECURSOS

POSA'T A PROVA

Les emissores de ràdio escolar

Emeten totes a través d'ones radiofòniques.

No cal que emetin a través de les ones radiofòniques, hi ha altres fórmules més operatives i funcionals. x

No existeixen.

Hi ha quatre grans opcions a l'hora d'emetre els programes:

1. L'escola se sonoritza a través d'altaveus i trompetes.
2. Es fa ràdio en un altra emissora: municipal...
3. Es fa ràdio convencional a través de les ones hertzianes, i
Es fa ràdio a través d'Internet. X
Es fa radioteràpia.
Es fa radiografia.

Ràdio "Ràpia" és l'emissora de ràdio del C.E.I.P. "Sant Domènec", de la Ràpita (Sta. Margarida-Monjos), a l'Alt Penedès. És

Un equipament educatiu i cultural de l'escola. x

Una emissora municipal situada dins del recinte escolar.

Una emissora de ràdio comercial.

Les emissores de ràdio escolars han de tenir

Una programació que cobreixi les 24 hores del dia.

Unes instal·lacions immillorables.

Un estil de ràdio, una manera de fer ràdio que obeeixi a una intencionalitat pedagògica i educativa. x

Les emissores de ràdio escolar

Es mantenen gràcies a la publicitat dels comerciants.

No fan cap tipus de publicitat amb caràcter econòmic ni dificulten la recepció d'altres emissores. x

No tenen despeses econòmiques.

ACTIVITATS D'APRENENTATGE

1) Pren apunts, seguint les pautes del teu mestre/professor sobre el primer bloc de continguts d'aquest apartat:

Com fer ràdio a l'escola i a l'institut; fórmules organitzatives del centre; l'emissora escolar.

2) Comenteu oralment els aspectes més significatius de l'experiència de Ràdio "Ràpia" i aclariu els dubtes que puguin aparèixer.

3) Consulta els web de les emissores de ràdio escolar d'aquest bloc de continguts i fes l'audició d'algun programa

4) Consulta el web de Ràdio Estalella i donar un cop d'ull als diferents apartats: història, objectius, premis, equipament, auca...

<http://www.xtec.es/ceipestalella/radioest.htm>

5) Navega per diferents webs d'emissores de ràdio i anota les diferents opcions que ofereix Internet per tal que l'audiència mantingui el contacte amb l'emissora o amb el locutor del programa.

AVALUA'T

La ràdio és un element amb moltes possibilitats .

La ràdio es pot considerar com a , com a i com a .

Les maneres d'estudiar continguts radiofònics als centres educatius són .

La col·laboració entre emissores escolars i emissores és una bona manera de fer ràdio a nivell local.

10. VOCABULARI RADIOFÒNIC.

- Acoblar
- Bobina
- Cabina
- Debat
- Editar
- Falca
- Giradiscs
- Hertz
- Impedància
- Lingüista
- Magnetòfon
- Narració
- Oficina de premsa
- Patrocini
- Quadratura
- *Raccord*
- Sensibilitat
- Tancament
- Ultrasò
- Vocalització
- WAVE

Acoblar. Efecte acústic consistent en un soroll fort i desagradable que es provoca quan un micròfon recull el seu propi so -que és emès per un altaveu-.

Agències de notícies. Empreses que venen notícies. S'accedeix als seus serveis pagant.

Agut. El so més alt de la tonalitat.

Amplificador. Aparell que serveix per augmentar el nivell d'un senyal.

Amplitud -d'ona-. Mesura de la variació màxima del senyal de tensió respecte del nivell zero o eix central.

Antena. Aparell emprat en les telecomunicacions per transformar senyals electromagnètics en senyals acústics, o a l'inrevés.

Articulació. Pronunciació clara i precisa de les consonants.

Arxiu. Registre on es classifiquen i ordenen documents per a la seva conservació i posterior utilització. En un arxiu sonor es guarden gravacions.

Audició. Capacitat de captar sons de l'oïda humana.

Audiència. En el cas de la ràdio, és la gent que l'escolta. Els mitjans de comunicació donen molta importància a l'audiència.

Àudio. Senyal de so produïda en la banda de freqüència que pot captar la nostra oïda -entre els 15 i els 20.000 hertz-, aproximadament-.

Audiofreqüència -AF-. Freqüència corresponent a una ona sonora audible.

Auditori. Massa potencial d'oients que sintonitzen la mateixa emissió radiofònica. Sala preparada per celebrar concerts, representacions...

Auricular. Modificador de senyals elèctrics en acústics i que actua, alhora, d'altaveu. Pot ser de mides molt diverses.

Autocontrol. Realització per una mateixa persona de les funcions de locutor i tècnic alhora.

Avanç informatiu. Espai que anuncia les notícies més destacades del pròxim servei informatiu.

AVI. Audio Video Interleave. Format d'àudio-vídeo de Microsoft. Està incorporat al sistema operatiu Windows.

Bobina. Rodet on es cargola la cinta magnètica del magnetòfon.

Butlletí horari. Les notícies més importants en pocs minuts cada hora.

Cabina. Estudi de dimensions reduïdes amb el material indispensable per realitzar gravacions o retransmissions d'escassa complexitat.

Cadena -d'emissores-. Xarxa d'emissores distribuïda al llarg d'un espai geogràfic. Poden radiar programes en comú o bé desconnectar-se.

Canal. Via per la qual circulen senyals. Cadascuna de les diferents entrades que tenen les mescladores de so.

Capçal. Dispositiu que llegeix, enregistra o esborra cintes magnetofòniques.

Capçalera o sumari. Els titulars de les notícies més interessants amb algun comentari afegit.

Careta o entrada. Nom que rep la capçalera de presentació i de comiat d'un programa radiofònic. Acostuma a haver-hi música i text.

Cartutx. Bucle de cinta magnetofònica que només es desplaça en una direcció, ja que el començament coincideix amb l'acabament.

Casset. Aparell gravador i reproductor de cassetes.

Cassette. Cinta magnetofònica situada en l'interior d'una caixeta de plàstic.

Cicle. Trajectòria que recorre una ona passant per totes les fases.

Cinta -magnetofònica-. Suport dels sistemes de gravació constituït per una base de policlorur de vinil i una emulsió ferromagnètica.

Cobertura. Zona on es perceben les ones de ràdio en perfectes condicions.

Connectors. Connecten diversos elements entre si. Els models més emprats són l'RCA, el JACK i el DIN. Solen utilitzar-se per multitud de senyals indistintament.

Connexió. Acció d'enllaçar un centre emissor amb un altre per tal de transmetre un programa en comú o amb equips mòbils per efectuar la transmissió d'un acte.

Continuïtat. La programació radiofònica té continuïtat en tant que no es pot interrompre capriciosament.

Contragrarar, copiar, repicar. Trasllat d'una gravació d'una cinta a una altra.

Control. Sala annexa al locutori que disposa dels elements necessaris per produir un programa de ràdio.

Cop musical. Fragment musical breu, de 2 o 3 segons que serveix per cridar l'atenció. És aconsellable que tingui un to ascendent.

Cortina musical. Fragment musical d'entre 5 i 15 segons de durada que separa continguts dins d'un mateix programa. Es pot donar el cas que siguin fragments musicals extrets de la sintonia.

Corresponsal. Informador que cobreix una zona geogràfica.

Cos temàtic. Desenvolupament de les notícies esmentades a la capçalera d'un informatiu, normalment seguint el mateix ordre, de més a menys important. S'acaba repetint els titulars de les notícies més importants.

Crònica. Narració de fets noticiables ocorreguts en un període de temps concret.

Debat. És l'enfrontament de posicions contraposades. Hi participen diverses persones i un moderador. El moderador cal que conegui el tema i les posicions dels invitats, controlï les tensions que puguin sorgir i, en acabar el debat, faci un resum breu del que s'ha dit.

Desmodulació. Operació inversa a la modulació.

Diari parlat, radiodiari, noticiari. És el servei informatiu més destacat. Concentra l'atenció del públic en determinades franges horàries -primera hora del matí, última hora de la nit...-. L'actualitat s'explica àmpliament estructurada en seccions, a semblança de la premsa escrita.

Diferit. No simultaneïtat en la realització i emissió d'un programa.

Direccionalitat -d'un micròfon-. Angle de captació idònia del so d'un micròfon.

Directe. Simultaneïtat en la realització i emissió d'un programa.

Disc. Superfície plana i circular generalment de clorur de polivinil on s'emmagatzema informació sonora apta per ser reproduïda.

Disc compacte -CD-. Disc de mida més petita que els convencionals, basat en la gravació digital. El registre i la lectura es realitza amb un raig làser.

"Disc-jockey" -"Punxa-discos"-. Presentador i comentarista de música.

Discoteca. Arxiu de discos.

Documentació. Secció d'una emissora que recull, enregistra, classifica, arxiva i distribueix materials sonors.

Dúplex. Connexió entre dos centres de programació radiofònica que permet la intervenció simultània de tots dos.

Editar. Extreure i tractar determinats fragments d'una gravació.

Editor. Coordina un informatiu i alhora el presenta en directe.

Efectes de so. Sons que tenen un paper narratiu important en la producció radiofònica. Ajuden a transmetre sensacions, ambients... que il·lustren el text.

Emissió. Transmissió d'un programa de ràdio a través de les ones electromagnètiques.

Emissor. Aparell que produeix una ona portadora de l'ona d'àudio que arriba de la mescladora. Envia el senyal cap a l'antena.

Emulsió. Pel·lícula de partícules magnètiques que proporcionen a la cinta magnetofònica les qualitats de registre sonor.

Entrevista. Diàleg entre dues persones -o més- conduït per un entrevistador que mira d'obtenir de l'entrevistat declaracions d'interès general. Hi ha entrevistes de personatge -marcades per la personalitat de l'entrevistat-, d'actualitat -el més important és la notícia en si-, etc.

Equalitzador. Filtre o sistema de filtres que corregeixen i compensen la distorsió.

Escaleta. Full on s'exposa el contingut d'un programa, per parts i de forma ordenada, amb indicació de la durada de cada part i amb anotacions tècniques.

Enviat especial. Informador desplaçat amb motiu d'un fet noticiable.

Estudi. Recinte preparat per a la gravació i realització de programes.

Exteriors. Programa que es realitza fora del centre de producció habitual.

Falca. Gravacions de curta durada, generalment publicitàries. També poden ser identificatives d'un programa, de promoció...

Final musical. Serveix per acabar l'emissió del programa.

Figures del muntatge. Es generen a la taula de mescles, si bé en ocasions també es poden produir al propi estudi. Es poden combinar entre elles. Són aquestes:

FADE IN. El so apareix gradualment del punt 0 fins al PP.

FADE OUT. Desaparició progressiva del so des del PP fins el punt 0.

RESOLT. Tot el que està sonant descendeix, de cop, al nivell 0.

FOSA ENCADENADA. Tot el que està sonant en PP descendeix progressivament fins el punt 0 i, simultàniament, altres sons emergeixen des del punt 0 fins al PP.

FOSA. Al moment en què està a punt de desaparèixer un so, emergeix l'altre, i es produeix un breu silenci.

ENCADENAT. Consisteix a encadenar, l'un rere l'altre, els sons, però sempre en el mateix pla.

Flaix informatiu. La notícia fresca, immediata.

Fonoteca. Arxiu de documents sonors.

Fons musical. La música en segon pla que acompanya les paraules.

Freqüència. Nombre de cicles per segon que realitza una ona sonora.

Fusió. Barreja de músiques. La música que és en primer pla passa, lentament, a segon pla, mentre que l'altra va pujant de segon a primer pla.

Giradiscs. Aparell que reproduïx els sons acústics emmagatzemats als discos.

Gravar. Enregistrar i emmagatzemar senyals sonors.

Greu -so-. So de freqüència molt baixa.

Guió. Pauta o suport literari d'un programa de ràdio. Amb indicacions tècniques.

Al guió cal especificar totes aquestes coses -músiques, efectes de so, l'estat d'ànim dels protagonistes, etc.-. D'això se'n diu acotar el text. Segons la forma de presentació podem parlar de guions americans i de guions europeus.

Els americans es presenten en una sola columna, separant les indicacions del tècnic i les dels locutors mitjançant paràgrafs sagnats. Les anotacions tècniques se subratllen, els noms dels locutors s'escriuen amb majúscules i s'acostuma a deixar un marge a l'esquerra per afegir el que calgui.

Els guions europeus es presenten en dues o més columnes. La de l'esquerra es fa servir per a les indicacions tècniques i la de la dreta per al text íntegre dels locutors.

Aquestes tres variables (literari/tècnic; obert/tancat; americà/europeu) es poden combinar entre elles.

Hertz. Unitat de freqüència equivalent a un cicle per segon.

Hertziana -ona-. Ona electromagnètica.

Impedància. És la resistència pròpia de cada equip al senyal elèctric que rep. El senyal d'entrada d'un equip és la tensió que cal aplicar perquè funcioni correctament. És fonamental que la impedància dels equips que es connecten sigui la mateixa per aconseguir una bona transferència del senyal.

Impostar. Acció d'emetre la veu amb la finalitat que els sons siguin clars, sense necessitat de forçar l'aparell bucal. S'aconsegueix graduant la intensitat de la veu.

Infrasò. Vibració d'un so inaudible.

Intensitat -de so-. És la força de la sensació auditiva. Més fort o més feble.

Intercomunicador. Línia de comunicació existent entre el control i el locutori i que serveix per intercanviar indicacions i ordres.

Introducció. Tema musical que serveix per presentar els assumptes que es tractaran durant el programa.

Lingüista. S'encarrega del bon ús de la llengua a la ràdio.

Línia microfònica. Línia telefònica utilitzada en les retransmissions. Disposa de condicions tècniques especials per millorar el senyal.

Llenguatge radiofònic. És el conjunt d'elements que s'empren a la ràdio per crear imatges auditives en la ment dels oïdors.

Locutor. Professional de la ràdio amb domini de la impostació de la veu i de la lectura, que parla pels micròfons.

Locutori. Recinte on es troben els micròfons i on fan el seu treball els locutors.

Longitud -d'ona-. Distància en metres entre l'inici i el final d'un cicle d'una ona.

Magnetòfon. Aparell de gravació i reproducció de cinta magnetofònica.

Membrana. Làmina prima sensible a l'acció de les ones sonores que produeixen la seva vibració. Es troben als micròfons, altaveus i auriculars.

Mescla. Combinació de senyals de so procedents de diverses fonts de so.

Micròfon. Aparell que transforma les ones sonores en impulsos elèctrics.

MIDI. Musical Instruments Digital Interface. És un port de l'ordinador que permet connectar equips electrònics musicals i de taules de mescles.

Per executar fitxers musicals MIDI, cal disposar d'un sintetitzador.

Els fitxers MIDI porten les extensions d'arxiu MID.

Minidisc. Suport digital de gravació i reproducció amb una mida més petita que el disc compacte. El seu ús és escàs.

Mitjà de comunicació. Premsa, ràdio, televisió, Internet...

Modular. Introduir en l'ona portadora generada per una emissora variacions en la seva amplitud o freqüència d'acord amb el senyal d'àudiofreqüència que serà transmesa.

MPEG. Motion Picture Expert Group. Format de compressió de vídeo i so amb una pèrdua mínima de qualitat. S'usa per a la transmissió de música i vídeo per xarxes com ara Internet. És molt estàndard.

MP3. Tipus d'arxiu de so que té una qualitat molt bona i una mida reduïda. Redueix la mida dels fitxers fins a 11 vegades l'espai necessari. És el format més popular per transferir música a través d'Internet.

Monitor. Altaveu usat per comprovar i controlar la sortida del senyal.

Múltiplex. Xarxa d'emissores connectades. S'usa per mantenir un debat o una roda informativa.

Narració continuada o lineal. Els fets s'exposen tot seguint l'ordre cronològic.

Narració invertida. Es dona una alteració de l'ordre cronològic.

Passem del present al passat o futur, i a l'inrevés.

Narració paralela. Quan es presenten alternativament situacions o fets ubicats en diferents espais.

Quan en una narració invertida ens traslладem al passat estem fent allò que s'anomena un flash-back, mentre que si ens traslладem al futur s'anomena flash-forward.

Quan en una narració lineal comprimim el temps estem fent ús de l'el·lipsi.

Oficina de premsa. Les institucions i entitats solen organitzar un servei de distribució d'opinions, d'anuncis de fets, etc.

Ona de ràdio -radioelèctrica o hertziana-. Ona electromagnètica emprada en la radiocomunicació de missatges sonors.

Patrocini. És una forma de transmissió de continguts publicitaris destinada al finançament d'un espai de ràdio. En ocasions és la mateixa emissora qui patrocina un concert o un producte.

Pífia. Cop en fals, espifiada. Equivocació o error dels locutors o tècnics.

Pla radiofònic. Efecte acústic que genera en el receptor la sensació que existeix una determinada distància entre ell i tots aquells sons que està escoltant. Té un sentit eminentment espacial.

Primer pla (PP). Correspondria a la comunicació interpersonal utilitzada en les converses quotidianes. Expressa amistat, confiança, proximitat, naturalitat...

Primeríssim Primer Pla (PPP). És una distància íntima en la comunicació interpersonal.

Segon Pla i Tercer Pla (2P i 3P). Els percebem com a més llunyans que els que tenim en PP. Són bàsics per generar la il·lusió, la sensació d'espai.

Portadora -ona-. Ona d'alta freqüència que serveix per transportar l'ona d'àudio.

Potenciòmetre. Comandament que serveix per augmentar o disminuir el volum.

Preescolta. Escoltar alguna font de so a través dels auriculars de la mescladora de so.

Productor. Persona encarregada d'aportar els mitjans necessaris per fer un programa: temes, idees, persones, finançament...

Programa. És el contingut radiofònic que s'emet en un temps determinat.

Programació. El conjunt de programes d'una emissora.

Propagació -electromagnètica-. Transmissió d'energia d'alta freqüència per qualsevol mitjà apropiat, a través del qual s'estableix una unió entre les estacions emissora i receptora.

Publicitat directa. Publicitat de curta durada, uns pocs segons, narrada pel mateix locutor del programa, i sense que hi hagi cap tipus de separació entre els continguts.

Publireportatge. Espai de curta durada, no més de 10 o 15 minuts, que adopta diferents formes –entrevista, monòleg...- i que té la finalitat de promoure la compra de productes o serveis.

"Punxar". Reproduir una gravació en un punt exacte.

Quadratura. És la figura ideal del muntatge musicoverbal. Consisteix a combinar harmònicament la presència i l'absència de la veu sobre la música tot respectant els compassos i les frases musicals sense trepitjar-los amb la locució.

Raccord. Aspectes que faciliten la continuïtat, la unió, l'enllaç entre dos o més elements sonors. Pot ser de contingut o temàtic, de repetició musical, d'intensitat, tonal, rítmic...

Radiació. Emissió i propagació d'energia en forma d'ones.

Ràdio analògica. Emet en general en AM i FM. Pot veure's sotmesa a interferències, requereix un gran nombre de freqüències i cal sintonitzar-la novament si es viatja. Amb la ràdio digital això és història.

Ràdio digital. És la transmissió i recepció de so, el qual ha estat processat utilitzant una tecnologia comparable als aparells reproductors de discs compactes.

Radioaficionat. Persona que, per afició i no professionalment, es dedica a la comunicació a distància per mitjà de les ones electromagnètiques.

Radiofreqüència. Freqüència de les ones electromagnètiques usades en la radiocomunicació.

Radioteatre. Adaptació per a la ràdio, o bé guió original, d'una obra dramàtica.

Radiotelèfon. Telèfon sense fils que utilitza les ones de ràdio per propagar i rebre el senyal.

Ràfega. Breu peça de música que es fa servir per dividir situacions, notícies...

Redactor. Periodista que elabora notícies.

Repetidor. Dispositiu que retransmet i amplifica els senyals elèctrics que rep.

Repicar. Copiar, contragrarar.

Reportatge. És un treball que normalment parteix d'un notícia d'actualitat i tracta d'aprofundir sobre els antecedents, les causes i les conseqüències. Es realitza amb un estil directe, dinàmic. De vegades hi ha una presència activa del periodista.

Reporter. Periodista que treballa "al carrer" o que fa reportatges.

Reproduir. Fer audible un so gravat.

Resoldre. Final contundent d'un tema musical.

Resum. Espai que sintetitza breument les notícies més importants.

Reverberació. Prolongació de la durada d'un so a causa de la reflexió del so.

Roda informativa. Uns quants informadors aporten dades sobre una o més notícies.

Sensibilitat -d'un micròfon-. Capacitat de generar tensió elèctrica.

Serial. Novel·la fragmentada i dramatitzada en capítols.

Silenci. No és altra cosa que l'absència total de so. Forma part del llenguatge radiofònic, perquè és capaç d'expressar, narrar, descriure...

Sintonia, "jingle". Música que identifica una emissora, una programació o un programa en concret.

Sintonitzador. Aparell que serveix per captar una ona d'una freqüència determinada.

Tancament. Cal que sigui impactant i que cridi l'atenció. Per exemple el comentari d'una notícia curiosa o bé l'aprofundiment d'una notícia de la capçalera.

Targeta de so. És un dispositiu addicional de l'ordinador que permet gravar i reproduir sons.

Taula rodona. Permet la confrontació màxima d'opinions. Hi ha un moderador. No és recomanable la participació de més de 3 o 4 invitats. Cada persona exposa d'entrada la seva opinió. El moderador condueix les intervencions, dóna les paraules que es van demanant ordenadament i, en acabar el debat, fa un resum dels aspectes més importants.

Tècnic de control. Persona que manipula els aparells d'una sala de control.

Telecomunicacions. Transmissió a distància de sons, imatges, escrits, signes i senyals convencionals mitjançant conductors de fil, mitjans òptics o altres sistemes electromagnètics.

Telemàtica. Conjunt de tècniques i de serveis que apliquen alhora la informàtica i les telecomunicacions.

Tema musical. Es relaciona amb un personatge o una qüestió determinada i en denota el caràcter o la personalitat.

Temps dramàtic. El temps que dura la història que contem.

Temps real: el temps que dura el programa.

Timbre. Qualitat del so que ens permet distingir qui o què el produeix.

To. Sensació d'altura d'un so.

Transistor. Cristall semiconductor que amplifica i oscil·la com una vàlvula. Ha substituït les làmpades dels receptors de ràdio i televisió. Aparell de ràdio petit i portàtil.

Transmissió. Narració del que succeeix en un esdeveniment o fet noticiable.

Ultrasò. Vibració de freqüència inaudible per la nostra oïda.

Unitat mòbil. Vehicle equipat amb els aparells bàsics d'un estudi de ràdio i que té com a objecte gravar o emetre programes.
No cal que sigui un vehicle. A l'escola tenim una unitat mòbil amb rodes però sense motor.

Vocalització. Pronunciació correcta de totes i cadascuna de les vocals.

Vibració. Moviment de doble oscil·lació que té un cos elàstic al voltant del seu estat en repòs.

WAVE. Format estàndard que usa el sistema operatiu Windows en els arxius de so. És un sistema de compressió de so que ocupa molt d'espai per a cada arxiu. Un minut de so pot ocupar uns 10 Mb de memòria. Els fitxers de so amb el format WAVE porten l'extensió WAV.

Windows Media Audio WMA. Format de compressió de so creat per Microsoft. De qualitat similar al MP3. Protegeix els drets d'autor encara que els fitxers es transmetin per Internet.

RECURSOS

POSA'T A PROVA

Acoblar. Efecte acústic consistent en

Un soroll fort i desagradable que es provoca quan un micròfon recull el seu propi so -que és emès per un altaveu-. X

Radiar música de cobles sardanistes.

Fer encabir, a cops, els aparells radiofònics en un estudi.

Careta. Nom que rep

La màscara que porten per carnaval els locutors.

La primer part d'un programa de ràdio, la presentació.

La capçalera de presentació i de comiat d'un programa radiofònic. Acostuma a haver-hi música i text. X

Falca. Gravacions

De curta durada, generalment publicitàries. X

De fragments de programes de molta audiència.

Que es fan servir per falcar les cadires dels locutors.

Escaleta.

Escala que permet arribar als discos de la discoteca.

Full on s'exposa el contingut d'un programa. X

Allò que escombrava la rateta.

"Punxar".

Reproduir una gravació en un punt exacte. X
 Fer un orifici als discs que no en tenen.
 Posar una cinta.

Radioaficionat.

Aficionat a la ràdio.
 Oïdor habitual del programes de ràdio esportius els diumenges a la tarda.
 Persona que es dedica a la comunicació a distància per mitjà de les ones electromagnètiques. X

ACTIVITATS D'APRENTATGE

- Sopes de lletres.
- El penjat.
- Mots encreuats.
- El telegrama.
- Cal·ligrames.
- Endevinalles.
- Jeroglífics.
- Rodolinem.
- La màquina de fer paraules.
- Què porto a la maleta?
- Joc d'improvisació.
- Joc dels vaixells.

➡ SOPES DE LLETRES.

Busca aquestes 6 paraules: micròfon, disc, locutora, emissora, tècnic, ràdio.

E	M	I	S	S	O	R	A
A	I	B	C	D	E	O	F
G	C	H	I	J	K	L	M
N	R	A	D	I	O	O	P
L	O	C	U	T	O	R	A
Q	F	R	S	T	U	V	X
Y	O	T	E	C	N	I	©
Z	N	A	B	D	I	S	©

Busca aquestes 10 paraules: auricular, antena, locutor, tècnic, periodista, emissora, micròfon, tocadiscs, gravadora, ràdio.

B	A	U	R	I	C	U	L	A	R
C	N	E	M	I	S	S	O	R	A
D	T	E	©	N	I	C	C	E	D

F	E	G	H	I	J	K	U	I	I
L	N	M	N	O	P	Q	T	A	O
R	A	S	T	U	V	X	O	Y	Z
A	R	O	D	A	V	A	R	G	A
M	I	C	R	O	F	O	N	C	B
S	S	C	S	I	D	A	C	O	T
P	E	R	I	O	D	I	S	T	A

En aquesta sopa de lletres trobaràs el nom de 10 paraules típiques del vocabulari radiofònic. Escriu-les a continuació, un cop les hagi marcat amb el llapis. (Disc, mescla, FM, OM, to, programa, cinta, careta, falca, guió)

A	C	E	T	O	C	S	I	D
D	I	S	©	P	O	I	D	R
N	N	B	B	K	L	X	F	M
O	T	M	E	S	C	L	A	Z
Q	O	M	L	I	A	O	L	A
C	O	S	A	U	R	P	C	B
T	O	M	P	D	E	X	A	U
S	T	U	V	Z	T	R	Ç	I
P	R	O	G	R	A	M	A	O

➡ EL PENJAT.

S'hi juga per parelles. Un dels dos escriu la primera lletra d'una paraula i marca al costat tantes ratlles com lletres tingui. L'altre ha d'anar dient lletres fins que aconsegueixi d'endevinar la paraula. A cada error es va marcant una part de la força i el penjat. Les paraules en qüestió han de ser del vocabulari radiofònic.

➡ MOTS ENCREUATS.

Escriu el nom de cada objecte. A cada casella hi va una lletra.

	1															
									2							
						3				XX						
4								5								
					10			9								
		XX	6													
7							8									

1. Aparell que transforma les ones sonores en impulsos elèctrics.
2. El so més alt de la tonalitat.
3. Ona de ràdio, radioelèctrica o hertziana. Pauta o suport literari d'un programa.
4. Breu peça musical que es fa servir per separar situacions, notícies...
5. Enregistrar i emmagatzemar senyals sonors.
6. Zona on es perceben les ones sonores en perfectes condicions.
7. (Al revés) Infant.
8. Reproduir una gravació en un punt exacte.
9. Copiar, contragrarar.
10. Disc compacte, en anglès.

➡ EL TELEGRAMA.

Fes telegrams a partir de les lletres d'una paraula, relacionada amb el vocabulari radiofònic.

P.ex. RÀDIO.

Recomanem Anar Directes I Obeir.

➡ CAL·LIGRAMES.

Dibuixa el contorn d'un objecte senzill que formi part del vocabulari radiofònic i després ressegueix les línies amb un text que tingui relació amb l'objecte.

No cal omplir tot el volum: de vegades el dibuix d'una sola línia pot donar una idea clara d'allò que volem representar.

➡ ENDEVINALLES.

Inventa endevinalles seguint el següent procés:

1. Descripció dels trets característics de l'objecte que volem que sigui el centre de l'endevinalla.

P. ex. El micròfon.

- N'hi ha de totes mides.
- El posem a prop de la boca.
- Fa que se senti bé el que diem.
- Capta els sons.

2. Comparació de l'objecte descrit amb d'altres objectes que tinguin alguns dels trets que hem comentat.

3. A partir del que hem observat al punt 2, i combinant aquells elements que ens semblin més adequats, podem construir l'endevinalla.

4. Ja només falta convertir el resultat del punt anterior en dos o tres versos amb un nombre de síl·labes determinat i amb una rima.

P. ex. PEL NOM SEMBLA QUE HA DE SER PETIT
PERÒ CAPTA ELS SONS I ÉS BEN EIXERIT. QUÈ ÉS?

➡ JEROGLÍFICS.

Un jeroglífic és un escrit, utilitzat especialment com a endevinalla, en què les lletres són totalment o parcialment reemplaçades per signes ideogràfics.

Inventa't un parell de jeroglífics que tinguin com a resposta paraules del vocabulari radiofònic.

➡ RODOLINEM.

Un rodolí és "un conjunt de dos versos que rimen entre ells, generalment de to satíric o humorístic".

Busquem parelles de paraules relacionades amb el món de la ràdio que rimin.

P. ex. ANTENA - CADENA.

Pensava que era un problema de l'antena
però resulta que el que fallava era la cadena.

Inventa't 3 rodolins amb paraules del vocabulari radiofònic.

➡ LA MÀQUINA DE FER PARAULES.

Saps com funciona aquesta màquina? Per un costat hi poses les paraules senzilles, o elements que formen les paraules, i per l'altre van sortint les paraules resultants. Encara que siguin paraules imaginàries creades per tu, no cal patir. Gaudeix tot fent d'inventor. A continuació escriu el significat de les paraules creades.

P. ex. RÀDIO, SOL

RADIOSOL. Tipus especial de ràdio que només funciona al sol.

Una altra variant del joc: Forma paraules. Amb unes fitxes de lletres (tipus joc de l'scrabble) es poden formar paraules, entrelligades o no.

➡ QUÈ PORTO A LA MALETA.

Aquest és un joc de memòria. Cada jugador, per torn, diu què porta a la maleta començant pel que ha dit el jugador anterior i afegint-hi una altra cosa.

P. ex. A la maleta porto un transistor.

A la maleta porto un transistor i un micròfon.

A la maleta porto un transistor, un micròfon i una cinta...

El primer que oblidava alguna cosa queda eliminat del joc.

➡ JOC D'IMPROVISACIÓ.

Provem a veure si sou ràpids i enginyosos a l'hora d'inventar frases. Un de vosaltres diu una paraula del vocabulari radiofònic a un company, el qual haurà de construir tres frases en què aparegui l'esmentada paraula. I anotar-les al full.

P. ex. DISC.

- El disc dels Pets està ratllat.
- No tinc cap disc per deixar-te.
- M'han regalat un disc pel meu sant.

➡ JOC DELS VAIXELLS.

És el joc clàssic. Hi ha moltes possibles variants, fonamentalment segons el nombre de caselles dels jugadors. Els vaixells seran les paraules del vocabulari radiofònic, més gran o més petit segons el nombre de lletres.

AVALUA'T

La realització per una mateixa persona de les funcions de locutor i tècnic alhora se'n diu _____.

El registre i la lectura dels discs compactes es realitza amb un _____.

La persona encarregada d'aportar els mitjans necessaris per fer un programa: temes, idees, persones, finançament... rep en nom de _____.

Una _____ és una breu peça de música que es fa servir per dividir situacions, notícies...

La _____ és la música que identifica una emissora, una programació o un programa en concret.